Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нээ гарана | № 58 (15681) | 1981 оной мартын 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

«КОСМОСУУД» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-1248» ба «Космос-1249» хэмэл одод 1981 оной мартын 5-да Советскэ Союзhаа ниидхүүлэгдэбэ.

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-1250», «Космос-1251», «Космос-1252», «Космос-1253», «Космос-1254», «Космос-1255», «Космос-1256», «Космос-1257» гэhэн хэмэл одод 1981 оной мартын 6-да Советскэ Союзhаа ниидхүүлэгдэhэн байна. Булта найман хэмэлододые нэгэ залан шэглүүлдэг ракетэ замбуулинай дайдада дэгдээhэн байна.

Замбуулинай дайдые шэнжэлгые үргэлжэлүүлхэ зорилготой научна аппаратура хэмэл одод дээрэ тодхогдонхой. Хэмэл одод дээрэ тодхогдон табигдаhан аппаратура hайнаар хүдэлнэ. Залан хүтэлхэ тоолон тодорхойлхо түб абтаhан мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ эхилээ.

(ТАСС).

НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ баяр омогорхол түрүүлнэ. Ажалша коллективүүдтэ боложо байгаа суглаанууд дээрэ, съездэ эльгээhэн бэшэгүүд соогоо олоороо hаhанай, ондо ондоо мэргэжэлтэн, манай ороной бүхы үндэhэ яhанай зоной агуу партиингаа хараалhан түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

— Түрэл партиингаа съездын делегат болоhоноо бүхы наhанаймни жаргал гэжэ тоолоноб. Энэ ехэ хуралдаанда агуу партиин дүрэтэй мандат үргэжэ, Совет оронойнгоо саашадаа hалбаран хүгжэлтын бүридбэрэйн дэлхэйдэ хододоо энхэ тайбан, амгалан байхын түлөө дуугаа бүридэнөө мартахагүйб. Съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хубитаа оруулхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэб,— гэжэ партиин XXVI съездын делегат, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша малшан Социалис Ажалай Герой О. Э. Дагдалнева съездhээ бусахадаа мэдүүлһэн юм. Үнэхөөрөөшье, иимэ зориг эрмэлзэл совет хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ түрэхэ ёhотой. Партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй съездтэ хэлэhэн элидхэлые, съездын баталан абаhан шиидхэбэринүүдые шудалхадаа, хүнүүд хэhэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, саашадаа дабшалтын түсэбүүдые хараална. Шэнэ социалис уялгануудые абана. Юундэб гэхэдэ, партимнай урдынхидаал адли «Бүхы хүнэй хүнэй аша туhада» гэhэн программын хэлбэришэгүй эрилтэдэ үнэн байhанаа үшөө дахин батадхан гэрсэлээ ха юм. Республикымнай ажалшад болоhон боложо байhан үдэрнүүдтэ бүхы шадалаа элсүүлжэ, урдаа табиhан уялгануудаа бэелүүлhэн тухайгаа съездэ элидхэhэн байна. Улаан-Үдэ районой «Искра» колхозойхид арбадахи табан жэлдэ мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүгээр дүүргэhэн тухай мэдээсээ hэн. Харин съездын эхилхэ үдэртэ тус ажахын малшад шэнэ амжалтануудые туйлажа, мяха худалдаха байгша оной нэгэдэхи квартальнай түсэб дүүргээд байна. Съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, тус колхозой механизаторнууд таряалан сабшалангаа үтэгжүүлхэ, үрэhэ хүрэнгэ бэлдэхэ, техникээ заhабарилха хүдэлмэриеэ урагшатай hайнаар ябуулжа байhанаа съездэ элидхэhэн алдартай.

Эршэтэ ажалай вахтада жагсаhан БАМ-ай барилгашад, Улаан-Үдын сэмбэ нэхэгшэд, түмэр замшад, Яруунын, Түнхэнэй малшад, Баргажанай, Хэжэнгын таряашад, Түрхын, Хандагатайн модошод болон республикымнай бусад ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ сэдьхэл баясуулма амжалтануудые туйлаhан байна юм. Эрхимэй эрхим коллективүүдтэ партиин XXVI съездын нэрэмжэтэ гэhэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоно.

Арад зоной ажаhуудалые саашадань hайжаруулха гол зорилго имагтал ниидэм үйлэдбэриин ургалтын үндэhэ hуури дээрэ шиидхэгдэхэ ёhотой гэhэн съездын тобшолол бидэнэй урда тодорхой зорилтануудые табина. Түрэл ороноймнай экономическа хүгжэлтын найдамтай дабшалтада арад зоной ажаhуудалые бүри баян элбэг болгохо. Тиимэhээ ажалай бүтээсэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар hайжаруулха, бии байгаа бүхы нөөсэеэ эзэн ёhоор, гамтайгаар хэрэглэхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол эрилтэ болонхойнь элитэ. «Экономико хадаа хэмнэлтэ багатай байха ёhотой—энэ үе сагаймнай эрилтэ», — гээд нүхэр Л. И. Брежнев элидхэл соогоо тэмдэглэhэн байна.

Партиин XXVI съездын делегадуудай нэгэн дуугаар баталан абаhан 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа, социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор манай ороной арадай ажахын бүхы hалбаринуудта хүгжэлтын шэнэ шата туйлагдаха гээд хараалагдаа. Энэ дайшалхы программые бэелүүлгэтэй хамта манай совет обществын социальна хүгжэлтэ хангагдаха юм. Ангинууд болон социальна бүлэгүүд нэгэ уг үндэhэтэ зорилго бэелүүлжэ байхадаа, саашадаашье хоорондоо дүтэ болохо. Хүдэлмэришэн ангиин үзэл-сурталай политическэ болбосоролой, мэргэжэл шадабариин хэмжээнэй дээшэлхэтэй хамта тэрэнэй общество дотор бэелүүлдэг үүргэнь бүри дээшэлхэ. Хүдөө ажахые индустриин үндэhэн дээрэ гаргалга таряашадай ажабайдалда гүнзэгы нүлөө үзүүлхэ. Интеллигенци саашадаа гансашье гэгээрэлдэ, эрдэм наукада, соёлдо бэшэ, харин үйлэдбэридэ дүүргэдэг үүргэеэ дээшэлүүлхэ. Ороноймнай олон тоото үндэhэ яhатанай хоорондохи хани барисаан улам саашадаа бэхижэхэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор найруулагдаhан тобшололнууд ба зорилгонуудые хүтэлбэри болгон, КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бүримүhэн бэелүүлхын түлөө олониитын эдэбхи үүсхэл бадаруулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ гээшэ бүхы партийна организацинуудай, совет, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй зорилго мүн болоно.

Съезд дээрэ ажал хүдэлмэридэмнай ушардаг дутагдалнууд, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд тухай үргэнөөр хэлсэгдэhэн байна. Манайшье республикын арадай ажахын зарим hалбаринуудта дутагдалнууд үгы гэхын аргагүй. Үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлдэ зарим промышленна предприятинуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ургалтые түргэдхэхэ талаар хараалhан зорилгонуудаа гүйсэд дүүргээгүй, шэнэ техникэ үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, түрүү онол арга хэрэглэхэ талаар үшөөшье ехэ юумэн хэгдэжэ болохоор hэн. Үйлэдбэриин гол фондонуудые үргэдхэхэ; шухала барилгануудые ашаглалгада үгэхэ талаар дутагдалнууд үсөөн бэшэ байгаа. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэлтэдэ ганса ган гасуур hаад тодхор ушаруулаа бэшэ, харин олонхи ушарта эмхидхэлэй хүдэлмэриин хангалтагүй байhан дээрэhээ болоо гээд республикымнай коммунистнар тэмдэглээ бэлэй. Эдэ бүхы дутагдалнууд шэнэ табан жэл соо усадхагдаха ёhотой.

Партиин XXVI съездын хараалhан асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө олониитын дунда ойлгуулламжын, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие hайжаруулха шухала. Энэ асуудалда партимнай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг. Илангаяа мүнөө үедэ партийна организаци, ажалша коллектив бүхэндэ партиин съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ, съездын шиидхэбэринүүдые хүн бүхэнэй, коммунист бүхэнэй дайшалхы программа болгохо талаар эдэбхитэй ажал ябуулха эрилтэ табигдана. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ үзэл сурталай, соёлой хүдэлмэрилэгшэд, зохёохы ажалтанай холбоонууд, олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай. Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид hайжаруулха гэhэн партиин XXVI съездын эрилтые бодото байдалда бэелүүлхэ гээшэ бултанай зорилго болоно.

Бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй халуун анхарал татаhан Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ үндэр харюусалгаяа мэдэржэ, ёhотой коммунис журам сахижа, зохёохы гуримаар ажалдаа хандаха, хараалhан түсэбүүдээ жэншэдгүй бэелүүлхэ гээшэ совет эрхэтэн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ШАЛГАРАГШАД

Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай нэгэдэхи цехэй хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй туршада жэгдэ hайнаар хүдэлжэ, социалис мүрысөөндэ хэдэ дахин илажа гараhан юм. Тэдэнэр энэ амжалтаяа улам арьбадхахын тула КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаад, байгша онойнгоо хоёр hарын түсэб 3 үдэрөөр урид дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 2,5 мянган түхэригэй продукци гаргаха зорилгоёо бэелүүлжэ, съездын нээгдэхэ үдэр болотор шэнэ түхэлэй hандалитай стулнуудые бүтээдэг болоо. Тиигэжэ 3 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо оруулагдаhан байна. Тэрэшэлэн бүхы мебельнүүдэй 90 процентнь эрхим шанарай тэмдэгтэйгээр тушаагдаха юм.

Цехэй түрүү хүдэлмэришэд В. А. Кожевникова, С. С. Федотова, Н. Н. Мартынова, Л. И. Ланина В. Р. Тимофеева, К. М. Мясникова гэгшэд социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабарие 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тус цехэй партийна, комсомолой бүлэгүүд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо асуудалда саг үргэлжэ анхарал хандуулна.

— Эрхим шанартай, гоё hайхан мебель бүтээн гаргажа, хүн зондо дурадхаха гэээшэ манай тон шухала зорилго мүн. Тэрэнээ бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнабди, —гэжэ энэ цехэй начальник М. Д. Кириллов хөөрэнэ.

С СТЕПАНОВ.

ШЭЛ ОТОЛОГШОДОЙ ГАБЬЯА

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, алдарта партиингаа XXVI съездые угтаhан байна. Мастер Анна Ивановна Богдановагай хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи халаанай хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тус халаанайхид байгша оной түрүүшын хоёр hарада 26 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл отолхо даабаритай байгаа hаа, тэрэнээ 69 мянган дүрбэлжэн метртэ хүргөө юм. Бригадын гэшүүд Г. Г. Ломбоцыренова, З. А. Чекрасова, залуу коммунистке А. Г. Будаева, тэрэнэй нүхэд В. Д. Ганин, Г. И. Гализина, Е. Н. Глызова, Д-С. Б. Жигжитов, П. Ж. Номинов, В. Д. Идогоева гэгшэд тус тустаа 26,5 — 41 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолжо, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Хоёрдохи халаанай мастер А. Ф. Прешняковагай хүтэлбэрилдэг бригадынхид дүрбэ дахин социалис мүрысөөндэ илажа гараад, түсэбөө үлүүлэн 40 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолжо, багсалаад байнхай юм.

Е. БОЖЕДОМОВ,
шэл отолон багсалдаг цехэй партбюрогой секретарь.

ТҮРҮҮ БРИГАДЫН ТҮГЭС АЖАЛ

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат манай республикын промышленна түрүү предприятинуудай нэгэн боложо суурхаhаар үнинэй. Тус комбинадай нооhо ээрэлгын цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэйнгээ социалис уялгануудые болзорhоонь урид дүүргээ hэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ Нина Алексеевна Лаптевагай хүтэлбэрилдэг нооhо ээрэлгын бригадын коллектив ажалай шэнэ амжалтануудые туйлаба. Тус бригада съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр долоон тонно нооhо ээрэхэ уялгануудые абаhан байгаа hаа, тэрэнээ арбан тонно хахадта хүргөө hэн.

Һаяхан КПСС-эй Октябрьска райкомой болон райгүйсэдкомой шиидхэбэреэр үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаряа, мүн байгша оной түрүүшын хоёр hарын уялгануудаа болзорhоонь урид нэрэтэй солотойгоор дүүргэhэнэй түлөө Нина Алексеевна Лаптевагай ударидадаг бригадада «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

Нооhо ээрэгшэдэй цехэй бригадир А. В. Золотухина коллективүүдэй үмэнэhөө, түрэл партиингаа халуун анхаралда харюу болгон, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлээ.

Тус бригадын коллективые хүндэтэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр И. А. Антакшинова баяр ёhололой оршон байдалда амаршалаа.

Е. ГОРЬКОВА,
манай штатнабэшэ корр.

ХУРЬГАДАА ТОБИР ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛЭЭ!

Улаан-Үдэ районой «Искра» колхозой нэгэдэхи отделенидэ Самуил Ульянович Павлов дүй дүршэл ехэтэй хонишон гэжэ тоотой. Тэрэ мал ажал дээрэ хорёод гаран жэлдэ хүдэлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ Самуил Ульяновичай старада хурьгад адхаржа захалаа. Һүүлэй мэдээгээр 200 гаран нарай хурьгад абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ. Түл абалга үргэлжэлhөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. У. Павлов.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТУЙЛАҺАНАА АРЬБАДХАНА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхин жэлдэ хараалhан түсэбөө сүм бэелүүлхээр шиидэhэн Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дулмажаб Доржитаровна Будаевагай хүтэлбэрилдэг бригада түл абалгадаа эмхитэй hайнаар бэлдэhэн юм.

Дулмажаб Будаевагай ударидадаг бригада 1200 эхэ хонин харууhалдаг юм. Гурбан жэлэй саада тээ гэхэ гү, али hая эмхидхэгдэhэн эхин жэлдээ томодхогдоhон бригадын гэшүүд 100 эхэ хонин бүриhөө 117 хурьга абажа түлжүүлээ hэн. Харин нёдондо малай үбэлжэлгын хэды хүшэр байбашье, тус бригадын хонишод эхэ хонин бүриhөө хурьга абаhан байна.

Энэ жэлдэ дурсагдагша бригадын гэшүүд эмэ зуhагуудые даажа абанхай. Тиибэшье hаа, урда жэлнүүдтэ туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхахаар зоригжонхой. Эндэ Дармажап Будаев, Даша Цыдыпов, Зоя, Доржо Цыреновтэн эбтэй эетэйгээр ажаллажа, горитой амжалта туйлаха хүсэлтэй оролдоно.

Д. ГАРМАЕВ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Мүнөө совхозоймнай хонишодой эгээл харюусалгатай хаhа — түл абалга түлэг эхилбэ. Энэ хүдэлмэриин хэды харюусалгатай, хүндэ хүшэр байhые хонишон бүхэн hайн мэдэнэ. Тиимэhээ эхэ хонидоймнай отарануудай хонишод түл абалгаяа гүйсэд бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула ехэтэ оролдоо. Байра байдалаа заhабарилжа дулаалаа. Хурьгадта дэбдихэ хохир, хюрөөгэй хиедэhэ гэхэ мэтые дууhан асаруулhан байха юм.

Совхоздомнай тусхай комисси эмхидхэгдэжэ, хонишодой түл абалгада хэр бэлдэhые шалгаhан, бии байhан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абаhан байна. Гадна хонишоднай бэе бэедээ ябалсажа, ажал хэрэгүүдтэеэ танилсадаг, дүй дүршэлөө халан абалсадаг юм. Энэ хэрэг манда заншалта болонхой. Илангаяа хоорондоо мүрысэдэг хонишоднай хоорондоо харилсаа hайнуудтай.

Мүнөө ажахымнай олонхи отарануудта түл абалга түлэг дундаа. Һүүлшын мэдээгээр, ахалагша хонишон Франц Иосифович Шевчук түрүүшынхеэ түрэhэн хонидhоо 300 гаран хурьга абаад, hайнаар түлжүүлжэ байна. Тэрэнэй бригада жэл бүри амжалтатай хүдэлжэ гарадаг. Энэшье жэлдэ тэдэнэр урда мэтэ урагшатай хүдэлхөөр зэhэнхэй. Тиихэдэ хэдэн жэлэй туршада удаа дараалан зуун эхэ хонин бүриhөө зуу гаран хурьга абадаг коммунист Бадмажап Доржиевич Дондоковой бригада мүн лэ олон хурьга абаад, түлжүүлжэ байна.

Отара бүхэндэ булангууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь хонишоной абаhан социалис уялга болон зүбшөөл, заабаринууд үгтэнхэй. Гадна түрүүшынхеэ хурьгашадаар хүдэлхэеэ ерэhэн хүнүүдтэ заабари болохо номууд бии. Энэ жэлдэ манай совхоздо хүдөө ажахын техникумэй 24 студентнэр хурьгашадаар хүдэлхэеэ ерэнхэй. Тэдэнэй hаадгүйгөөр хүдэлхэ, амарха хэрэгтэ мүн лэ анхарал табигдана.

Ю. ДАШИЕВ,
Анаагай совхозой парткомой секретарь.
Хорнин район.

БАМ — АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

ТОННЕЛЬ БА ОНЬҺОН ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Тоннель малталгын үедэ ушардаг орёо хүшэр байдал, түмэр замай барилгашадай сагаа бүтээсэ багадхаар гээхэ ябадалые зайлуулхадань, оньhон мэргэн түхеэрэлгэ—компьютер туһална юм.

«БАМтоннельстрой» нэгэдэлэй тоннель малтаха техническэ хүдэлмэриие заабарилан хүтэлхэ автомат гурим хэрэглэжэ эхилээ.

—Сагай уларил, забойн байдал болон бусад олон мэдээнүүдhээ уламжалан, проходчигуудай хэхэ юумые ЭВМ тодорхойлжо шадаха юм, — гэжэ управлениин начальник В. Бессолов, тоннель малталгада хэрэглэгдэхэ тоолон тодорхойлолгын түбые ТАСС-ай корреспондентдэ харуулхадаа хэлэбэ.

...Кнопко дарахадамнай, бүхы забойнуудhаа абтаhан мэдээнүүд экран дээрэ бии болоодхино. Харин гансал Хойто-Муяын тоннельдэ арбан забой бии.

Оньhон мэргэн түхеэрэлгэ мүнөө дээрээ орёо бэшэ зорилгонуудые шиидхэнэ. Тобшолбол, экономистнуудта, бухгалтернуудта, диспетчернүүдтэ туhална. Хойто-Муяын гурбадахи тоннелиие барихада, тэрэ саашадаа хэрэглэгдэхэ юм.

Нижнеангарск.

ОЙ МОДЫЕ АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР ХЭРЭГЛЭХЫН ТУЛА

Түмэр замай Зүүн участогаар поезднуудай ябажа эхилhэнhээ хойшо модо бэлэдхэгшэд урдань ойроо хүртөөгүй байhан тайгада хүрэхэ аргатай болобо. Нарhан, шэнэhэн, дуб болон бусад үнэтэ модо бэлдэхэдэ таарамжатай.

БАМ-ай оршондохи ой модоной баялигые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула бүтээсэ ехэтэй техникээр хангагдаhан леспромхозууд эмхидхэгдэнэ. Ой модо гансал бэлдэхэ бэшэ, харин байhа дээрэнь тэрэниие болбосоруулха гээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно.

Технологическа зомгооhо үйлэдбэрилгэ хадаа энэ зорилгые шиидхэлгын нэгэ хубинь мүн. Сихотэ-Алиниин шэлэнүүдэй хүтэлдэ оршодог Лазаревска леспромхоздо нимэ продукци бүтээхэ предприяти ашаглалгада оруулагдаа юм. Эндэ жэл бүри целлюлозой промышленностьда хэрэглэгдэхэ 20 мянга гаран кубометр үнэтэ түүхэй эд үйлэдбэрилдэг байна. БАМ-ай оршондо 15-hаа дээшэ нимэ завод хүдэлдэг юм гээд ТАСС-ай корреспондент дамжуулна.

Технологическа зомгооhо гаргалга модо комплексноор хэрэглэхэ хүдэлмэриин оон ганса шэглэл бэшэ юм. Жэшээлбэл, Хорско модо болбосоруулгын комбинадай коллектив үргэлжэ ханатай гэрнүүдые барихаар мэргэжэнэ. Мүнөө тус предприятие шэнэдхэн заhаха хүдэлмэри хэгдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэхэ тээшэ предприяти хоёр дахин ехэ продукци гаргадаг болохо.

Хабаровск.

БАМ-ай ОРШОНДОХИ ШЭНЖЭЛГЭНҮҮД

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн Байгал-Амарай түмэр замай асуудалнуудые шиидхэхэ комисси научна мэдээсэлнүүдые хэблэжэ эхилэнхэй. Түмэр замай оршондо хэгдэдэг научна шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые согсолхо, тэдэниие арадай ажахыда, үйлэдбэридэ шамдуугаар нэбтэрүүлхэдэ туhалха гээшэ энэ хүдэлмэриин зорилго мүн.

«Түмэр замай оршондохи гидроминеральна нөөсэнүүд, тэдэниие ашаглаха саашанхи арга боломжонууд» гэhэн брошюра энэ талаар гарагдаhан түрүүшын ном болоно. Наукануудай академиин Сибириин отделениин Газарай гадар хүбиие шэнжэлдэг институдай хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие бэлдээ юм. Тус номые уншаад байхадаа, БАМ-ай оршондо 100-гаад аршаан булаг элирүүлэгдэнхэй юм байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ. Тэдэнэй бүридэл ба шэнжэ шанар ондо ондоо юм. Эдэнь гэбэл, халуун ба хүйтэн уhатай углекислэ булагууд, элдэб дабhатай уhан болоно. Сероводородоор, радоноор, түмэрөөр баян булагууд бии.

«Эрдэм наукын hонин—БАМ-ай барилгашадта» гэhэн номууд саашадаа хэблэгдэн гаргагдаха юм.

Эрхүү.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ ХЭРЭГЛЭНЭ

Нерюнгриин шулуу нүүрhэнэй уурхайда хуушан экскаваторнуудай орондо газар малтадаг мантан томо машина хэрэглэдэг болобо. Ураалай хүндэ машина бүтээлгын заводой гаргаhан түрүүшын нимэ машина 20 кубометр багтаамжатай шанагатай юм. Хэдышье шэмэрүүн хүйтэн уларилда тус машина амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Шэнэ экскаватор ба 120 тонныы самосвалнуудые шамдуу түргөөр ашаглажа, малталгын хүдэлмэриин хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ арга олгоо гэжэ ТАСС-ай корреспондент бэшэнэ. Мүнөө жэл 2,5 миллион тонно нүүрhэ малтаха hуури табигдана.

Тындэ—Беркакит гэжэ түмэр замаар шэнэ экскаваторнууд болон мантан томо самосвалнуудай детальнууд асарагдажа эхилээ. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ шулуу нүүрhэнэй уурхайн мэргэжэлтэд заводуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар техникэ эрхим шанартайгаар, богони болзорто хабсаргаха гэhэн уялга абанхай.

Нерюнгри.
Яхадай АССР.

(ТАСС).

Хүтэлбэрилэгшэ—хүмүүжүүлэгшэ

Эрмэлзэл

УРДАНЬ район доторо ходо гээгдэжэ ябадаг, бэдэлэхэ болиһон дээрэ тоологдоһон Бодоной совхоз мүнөө хүршэнэрые бултыень ахадаг, республика доторор суурхажа эхилбэ. Арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд урагшатайгаар бэелүүлэгдэжэ, адууһа малайнь тоо олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлээ, урдынхиһаа хоёр-гурба дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болонхой.

Энэ юун болоо гээшэб? Али хура бороо үлүү ороо юм аабы, али түсэб даабари багаар үгтөө ха гү, али гүрэнһөө ехэ тэдхэмжэ абаа гээшэ гү гэжэ гайхаха, мархаха хүнүүдшье хэбэртэй. Тэдэ тэрэ тиимэ бэшэ. Энэ хүгжэлтэ, дэбжэлтэ нэн түрүүн совхозой шэнэ директорай эдэбхи хүсэлэнһээ, эрмэлзэлһээ эхитэй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Арбадахи табан жэлэй эхиндэ энэ совхозой директорээр зоотехник мэргэжэлтэй коммунист Александр Гаврилович Елшин томилогдоһон юм. Олон жэлдэ Баргажанай совхоздо ахамад зоотехнигээр, парткомой секретаряар хүдэлхэдөө олоһон баян дүршэл шадабаряа тэрэ одоо эндэ элсэр харуулжа гараа гээшэ.

Шэнэ директорэй ерэхэдэ, энэ совхоздо ажалай эмхидхэлдэ журам һула, хүдэлмэрэй хахад архидалга, совхозой эд зөөри үрэшэлгэ болон бусад хойрог, гэмтэ ушарнууд юрын гэжэ тоологдодог байһан шоһон байба. Бодон, Һубэ һууринуудта шэнэ баригданхай байһан юумэн үгы, хуушануудынь муудажа, залуушуулай сүлөө сагаа үнгэргэхэ зохид клубшье байгаагүй. Тиимэһээ залуушуул нютагһаа гараа ошохо гэжэ оролдодог болоод һэн.

Иимэ байдалда хэанаһаань захалха, хэндэ түшэглэхэ, ажалша зоной урма хэшээ хэжэ бадаруулхаб, үйлэдбэрэй хэйшэн гэжэ хүгжөөхэб гэжэ мэтэ олон тоото асуудалнууд хүтэлбэрилэгшын ухаанда хурмэлдэжэ, һүниин зүүдэн, үдэрэй һанаан болобо. Тэдэ бүхы юумые нэгэ доро хэхын аргагүй, гол шухалынь олохо хэрэгтэй.

Эгээн түрүүн өөртөө шангэ эрилтэ табиха, унтан хэбтэнгүй ябаха, хүнүүдтэ үлгэр жэшээ болохо гэжэ шиидэбэ. Тэрэ һүүлээр совхозой партийна организацинн бэхижүүлхэ, тэрээндэ түшэглэхэ алхамуудые хэжэ ороо. Парткомой секретарь Николай Андреевич Хубитуев тэрэниие халуунаар дэмжээ. Коммунистнуудай, комсомолнуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые, эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ зүүрээ, урагшаа һанаатай, ажалша зоной hайн байдал хангаха, шалгарһан залуушуулые партиин зэргэдэ абаха хүдэлмэри ябуулаа. Удаашьегүй эдэ юумэн байрада оруулагдажа, гурмишуулагдажа, ажалай журам алдаха хүнүүд үсөөрөө болоо.

Эдэ шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэтэй хамтаар совхозой директор түрүүшын үдэрһөө үйлэдбэриин хэдэ хэдэн гол асуудалнуудые шиидхэжэ захалһан байна. Илангаа адууһа малаа тэжээлээр хангаха хэрэгтэ дүршэл болохо ехэ тоо хэрэглэхэ, зүбшөөхэр, ехээр һэргээ уһалха, үтэгжүүлгэтэ арга боломжонуудые хэрэглэжэ эхилээ.

Үбэлдөө Бодон, Субокан горхонуудай эхиндэ, тосхонһоо хорёод модо холо ехэ тошо халяажа, аузанаар хүргэһэнэй ашаар зундаа сабшалангаа ундалуулдаг болоо. Мүнөө жэлдэ Бодоной эхиндэ Иннокентий Андреевич Мюсюркеев, Һубын эхиндэ Владимир Васильевич Бельков гэгшэд хэдэн зуу мянган кубометр мульһэ хүргөөд байна.

Гэхэтэй хамта, 8 бүлүүр станци абажа, голой захаархи газар уһалдаг болонхой. Мүнөө машинануудынь заһабарилагдаад, февралиин һүүл багһаа хүдэлгэгдэжэ захалаа. Ингэжэ нилээд ехэ газар ундалуулагдахаар болоо бшуу.

Тэрэ эдэ сабшалангиин уһалагдадаг болошые һаа, нашбхээр үтэгжүүлэгдэдэггүй байшоо. Юуб гэхэдэ, нилээд ехэ сабшалангиин үнэнэй саада талада байһан ха юм. Тиимэһээ тэрэ гол дээгүүр хүүргэ барижа хэрэг гараа. Эндэ партийна хүтэлбэрилэгшын эхэ туһа хүргөө. Богонихон болзорто 132 метр утатай хүүргэ баригдаа. Энээнэй ашаар сабшалан дээрээ үтэгжүүлгэ зөөхэ, үбһэ хуряалгын үедэ һаадгүйгөөр гараха аргатай болоһон байна. Ингэжэ Хабаржанай сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлэгдэхэ.

Партиин ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэринуудые бэелүүлхэ, совхозой дирекци, партком, рабочком болон эндэхи сельскэ Соведэй гүйсэдком тэжээл үйлэдбэрилхэ хэргые бүри гүнзэгыгөөр шиидхэжэ ороо. Бүхы сабшалангуудые звенонуудта бэхилжэ, тэдэнэй ургаса жэл бүхэндэ хуряажа байха звенонуудые байгуулаа. Луговодуудаар ургаса һанаатай, дүршэлтэй шадабаритай Иннокентий Андреевич Мюсюркеев, Николай Лукич Гаськов, Гавриил Ильич, Владимир Васильевич, Василий Ильич Бельковой гэгшэд томилогдоо һэн. Эдэнэр бүлгэмдэ найдалтай хүнүүд, тэдэнэр амжалтатай ажаллажа байхай хэрэгтэй гэжэ дурдахын аргагүй. Эдэнэр бүхы юумээ өөһэдөө мэдэдэ лэ, түсэбөөр хараалагдаһан ёһоор ябуулдаг байна ха юм.

Мүн эдэ жэлнүүдтэ үбһэ хуряалга дээрэ шэнэ гурим тогтоо. Совхозой газар дээрэ ургаһан бүхы ногоо һүүлбэри хуряажа абаад, тэрэнэй 10 процентыень пенсионернууд болон үбһэ хуряалгада хабаададаг болон бусад ажалшадта үгтэдэг болоо. Тиихэдэ эдэнэр сабшалангаа һайн гэжэ хэлэхэ.

Тэрэшэлэн үбһэ хуряалгада ходо хабаадажа байдаг 15 звено байгуулагдаад, түс бүридэнь 100 гектар сабшалан даалгагдана байна. Звеное даалгагдаһан луговоодууд, фермэнүүдые даалгадаг болон эмхидхэжэ хүдэлдэг бусад хэрэгтэй хүнүүд томилогдоо. Эдэнэр жэл бүхэндэ нэгэ газарта ходо хуряадаг хадаа тэрэ сабшалангаа һайнаар ургуулха, модо шулуугүй, сэбэр байлгаха, адуу малда гэшхүүлхэгүй гэжэ оролдодог болонхой. Тиимэһээ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ургасыень түргэнөөр, һайнаар хуряажа абаха гээшэ бүгэдын хэрэг болоо бшуу. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ хуряалга эндэ хорёод үдэртэ дүүргэгдэнэ. Совхозной ехэ үбһэ абаал һаа, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта ехэ хүртэхэ гэжэ хүнүүд ойлгодог болонхой.

Энээгээрээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, эндэхи зон һанаагаа амарнагүй. Үбһэ ехээр бэлэдхэдэг болохын тула сабшалангаа үргэдхэхэ зорилго урдаа табина. «Сухая» гэжэ газарта 300 гектар нуга болдог намагта ээлэгдэшоод байна.

— Хэрбээ тэрэниие жэгдэлэөд, олон жэлэй ногоо тарижа, үндэһөөрнь һайжаруулбал, 5—6 мянган центнер үбһэн абтаха,—гэжэ Александр Гаврилович хөөрэнэ.—Тиимэһээ «Ремводстрой» трестын ПМК-тай договор баталжа, энэ жэлһээ тэндэ хүдэлжэ захалхабди.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар түс совхоз үнгэрэгшэ жэлэй ган гасуур сагташье 41 мянган центнер үбһэ, 5 мянган центнер сенаж бэлэдхэжэ, тэрэнэйнгээ 10 процентыень гэхэ гү, али табан мянгаад центнерыень хүдэлмэришэдтөө худалдаһан байна. Саашадаа 60 мянган центнер үбһэ, сенаж бэлэдхэхэ зорилго табигдана. Тиигэбэл ниитын болон айлнуудай хубиин мал тэжээлээр хүсэд хангагдаха юм.

Эндэ гансал сабшалан һайжаруулха, үбһэ ехээр, һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ талаар совхозой дирекциин хэһэн хүдэлмэри дэлгэрэнгыгээр харуулагдаба. Тиин иимэрхүү хэмжээнүүд совхозой бусад һалбаринуудташье бэелүүлэгдэһэн, бэелүүлэгдэжэшье байна. Илангаяа таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ, тэндэ ороо- һо таряа, кукуруза, олон жэлэй ногоонуудые һайнаар ургуулдаг болохо хэмжээнүүд абтана. Тиихэдээ нютагай эрхэ байдалда баян ургаса үгэхөөр хара таряа, рапс, ногоо гэхэ мэтые ехээр тариха гэжэ оролдоно.

Энэ совхоз районой ажахынуудһаа гүрэндэ шэгнүүр багатайгаар тушаагдаһан малые хүсэд таргалуулжа, бэлэдхэлэй пунктда оруулха гол шэглэлтэй юм. Энээгээршье ехэ юумэн хэгдэнэ. Мүнөө үедэ мал шахан таргалуулха түсгаар шэнэ байра түхеэрэгдэнэ. Шахамал малай шэгнүүр нэмээхэ түсэбтэ даабаринууд урагшатайгаар дүүргэгдэнэ.

Зүгөөр иимэ шэглэлтэй болообди гээд, бусад малаа үгы хэхэ гэжэ тэдэ оролдоногүй. Харин һү һаалиин малаа, хонидоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хүсэлтэй. Нёдондо совхозой үнеэн бүриһөө 2230 килограмм һүн һаагдаа. Эндэхи түрүү һаалишад И. Буянтуева, Л. Осмачко, Л. Питеркаева, В. Сангадиева гэгшэд тэрэнээ 2500—3000 килограммда хүргөө.

Совхоз бүхы дээрээ зуун хонин бүриһөө зуун хурьга томо болгожо шадаа. Хонишодой мүрысөөндэ Ш. Аюшеев, В. Субботин, В. Сангадиев гэгшэд түрүүлжэ ябана. Гүрэндэ хонидынь дунда зэргээр 42 килограммтайгаар, үхэрнүүдынь 309—312 килограммтайгаар тушаагдаһан байна. Бүхы дээрээ юһэдэхи табан жэлэйхиһээ 3 мянга гаран хурьгад олоор түлжүүлэгдэһэн жэшээтэй.

Эдэ бүхы амжалтанууд бэлэхэнээр түйлагдаа гэхын аргагүй. Совхозой директор түрүүшынгээ үдэрһөө онсо анхаралаа ажалша хүнүүдэй һуудал байдал һайжаруулха, тэдэндэ һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга олгохо гэжэ оролдоо. Үбэлдөө барилгын модо ехээр бэлэдхэжэ, мэргэжэлтэдтээ, малшадтаа, залуушуулдаа шэнэ гэрнүүдые бариа. Мүн шэнэ магазинууд, һургуулиин байшан, гостиница бүтээгдээ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда наһа барагшадта гоё хүшөө совхозой түб һууриндa нёдондо бодхоогдоо. Малай фермэнүүдтэ улаан булангууд түхеэрэгдэжэ, тэндэ телевизор тодхогдоһон байна. Мүнөө үедэ 50 хүүгэдэй комбинат, столово шэнээр баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Эдэ барилганууд бүхыдөө өөһэдынь хүсөөр хэгдэнэ.

Зундаа айлнуудай гэртэ түмэр хоолойгоор уһан оруулагдадаг болонхой. Совхозой түбһөө гараһан харгы заһагдаа. Совхозой мэргэжэлтэдтэ шэнэ гэр байра, үнеэн үгтэһэн, бани баригдаһан байна.

Директор өөрөө хүн зонтоёо нягта холбоо барисаатай байдаг. Баяртайшье, уйдхартайшье сагта директор зонойнгоо дунда ябадаг. Хурим түрэдэ тэрэ эсэгэ мэтэ уригдажа, эгээн хүндэтэ айлшан боложо, залуушуулда юрөөл, захяа үгэжэ һуудаг заншалтай.

Юрэдөө, коммунист Елшиной хамаархагүй юумэн үгы хэбэртэй. Гүүртэ, отарануудаараа, бригадануудаараа ябахадаа, хүн зонтоёо үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэдэг, үнэтэ захяа заабари үгэдэг, дутуу дундатай дайралдабал, тэрэниие усадхаха хэрэгтэ хабаадалсадаг юм.

— Манай директорэй хурса нюдэнһөө юумэ далдалхагүйш, хараһан, мэдэһэн лэ байха,— гэжэ хүдэлмэришэдынь магтадаг болонхой.

Ажалша зонойнгоо һуудал байдал һайжаруулха гэжэ үдэр, һүнигүй оролдожо ябахадань, хүнүүдшье үгыень дууладаг, хүндэлдэг байха юм. Мүнөө үбэлдөө 3500 гаран центнер ожорһон, 100 гаран тонно нарһанай шэлбүүһэн эндэ бэлэдхэгдээ. Эндэшье совхозой директор түрүү зэргэдэ ябалсана.

Партиингаа XXVI съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүри ехэ амжалта түйлаха найдамтай үндэһэ һуури эндэ табигданхай. Совхозой стипенди дээрэ 12 хүбүүд, басагад институдуудта һуралсажа байна. Тиигэжэ өөһэдын найдамтай мэргэжэлтэдтэй болохо хараатай.

Ажахы бүхэндэ иимэ хүтэлбэрилэгшэ байгаа һаа, хүдөө ажахымнай бүри хурданаар хүгжэхэ һэн гэһэн һанал бодол энэ совхозоор ябаһанаймни һүүлээр миниин досоо түрөө һэн. Иимэл эрмэлзэл оролдосотой хүнһөө жэшээ абахаар даа.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Баргажанай район.

Зургаадахи разрядай то лигшэ, КПСС-эй гэшүүн Ле ван Суренович Миносян Улаан-Үдын Ленинэй ор дento ЛВРЗ-эй инструм тальна цехтэ арбан нэгэ хи жэлээ хүдэлжэ бай Мэргэжэл шадабаряар тү энэ нүхэртэ цехэй хүтэл рилэгшэд эгээл орёо ни детальнуудые бүтээхые найдадаг гээшэ. Ниитын х дэлмэридэ эдэбхитэйгээр баададаг Л. С. Миносян бү хэ һурган хүмүүжүүлэгш юм. Тэрэ өөрынгөө мэрг жэлдэ олохон залуу хүдэ мэришэдые һургаһан габ тай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. С. Ми носян (баруун гарһаа) лүү мүлигшэ Александр рушевта заабари үгэжэ на.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Совет орон дотор

МОДО ТҮҮБЭРИЛЭН ОТОЛНО

Ой тайгада хохидол ушаруулангүй ойн хүдэлмэрилэгшэд модо бэлэдхэнэ. Тэдэ гансал олон жэлэй модо шэлэжэ отолно. Ойн ажахын талаар Латвиин эрдэм шэнжэлгын институдай мэргэжэлтэдэй шэнэ онол арга модо отолхо хүдэлмэриие хүсэд оньһожоруулха арга олгоно. Энээнэйнь ашаар арьбан ехэ модон бэлдэгдэнэ.

Шэнэ аргын ёһоор, 50 метр болоод лэ техникэ хүдэлгэхэдэ тааруу зохид самсаал гаргагдадаг юм. Карта дээрэ унагаагдаха зэргэтэй бүхы модод тэмдэглэгдэдэг. Мүнөө тракторист-оператор отолхо модоёо ой соогуур бэдэржэ ябахаяа болинхой.

Шэнэ онол арга отололгын болзорые горитойгоор хороонo. Арбан жэл соо нэгэ дахин иимэ «сэбэрлэлгэ» хэгдэдэг юм. Тиигэжэ урэ жэмэсэй, мөөгын, домто ургамалнуудай һайнаар хүгжэхын тула таарамжатай байдал бии болодог.

ҮНЭГҮЙ ТЕПЛИЦЭНҮҮД

Башкирай Дуванска районой «Знамя Октября» колхоздо капитальна ехэ гаргаша хэнгүй, тепличнэ ажахы байгуулжа шадаа. Хооһорһон сенажай нүхэнүүдые парнигууд болгожо хэрэглэхые колхозой агроном Н. Дудик дурадхаа һэн.

Февралиин һүүлээр, мартын эхеэр сенажай нүхэнүүдые теплицэ болгожо түхеэрхэ юм. Тиин май һарада үгэрсэ, помидор, бусад овощ үхибүүдэй саад, столово, нютагай магазинуудта орожо эхилхэ.

Колхознигууд мянгаад дүрбэлжэн метр парник бэлдэнхэй.

ПАРТИИНА ДААЛГАБАРИНЬ — АГИТАТОР

«Ленинэй парти» гэһэн шэнэ дуунуудаа республикын арадай дуушан-агитатор М. Кукенов КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулжа гүйсэдхэбэ.

Манай арбан долоо хүрөөдүй ябахада, улаан булан даажа эхилээ һэн. Эдэбхитэй комсомолецые КПСС-эй гэшүүндэ абаба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Кукенов партийна даалгабари хододоо дүүргэдэг. Тэрэ агитатор юм. Казахстанай газар дээрэ болоһон айхабтар ехэ хубилалтанууд тухай хөөрэлдөөнүүдэө Манап-ага юрэ бусаар үнгэргэдэг юм: домбрын аялга доро гүйсэдхэгдэдэг дуунууд соогоо тэдэ хубилалтанууд тухай хөөрэдэг заншалтай.

Съездын урда тээхи үдэрнүүдтэ Казахстанай 350 гаран агитатор холын фермэ болон участогуудта ходо ошоно. Тэдэ ажалшадай захиһан номуудые, шэнэ газетэ болон журналнуудые абаашадаг юм. Тиин үдэшэ бүри Ленин, Эхэ орон, парти тухай дуунуудые дуулажа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

УДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСА

ГАЗАР— БАЯЛИГАЙМНАЙ ЭХИН

(Мухар-Шэбэрэй районой „Коммуниз[м]“ колхозой ахамад агроном Станисла[в] Дмитриевич Уничай хөөрөөнһөө)

Һүүлэй жэлнүүдтэ орон доторнай газар тушаа, илангаяа газарай үрэжэл һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоо. КПСС-эй XXVI съездын урда тээ болоһон партиин ЦК-гай Пленумүүдтэ, мүн Бүхэсоюзна агрономическа зүблөөн дээрэшье энэ асуудал онсо шухалада тоологдожо, гол һууринуудай нэгые эзэлдэг байгаа. Тиихэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ дэлгэрэнгы элидхэл хэхэдээ «Орооһо таряанай хажуугаар бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдые, белогтой нэмэлтэнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо хэрэгтэй байһаниинь эли бшуу. Газар, илангаяа шаналжуулагдаһан газар, машина, үтэгжүүлгэ болон тэжээл хэрэглэлгын ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ, бүхы ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ гээшэ» гэжэ тон тодорхойгоор тэмдэглэһэниинь ойлгосотой. Иигээд ерэхэдээ бидэ гол баялиг болохо газарайнгаа үрэжэлые һайжаруулжа, тогтууритай баян ургаса абадаг болоо һаа, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ аргатай болохо байһамнай сохом. Бүри тодорхойлон тэмдэглэбэл, газарай үрэжэл һайжаруулжа, уһалагдадаг болгоходоо дам саашадаа орооһо таряа, хартаабха, овощ улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохоһоо гадна ниитынгээ адууһа малда шэмэтэй тэжээл бүри ехээр элбэгжүүлжэ, һү, мяха, нооһо горитойгоор абажа, гүрэндэ тушаахабди. Тиимэһээ хүдөө ажахымнай саашанхи хүгжэлтэ, дэбжэлтэнь нэн түрүүлэн газартай таһаршагүй нягта холбоотой байна гээшэ.

Газарай гектар бүхэнэй ашаг үрые эрид дээшэлүүлхын тула манай колхозой правлени ажахыдаа бии байһан севооборордоо улам томодхохо зорилготойгоор тракторно-таряан ажалай бригадануудые томодхохо шиидхэбэри 1980 оной эхеэр абаа бэлэй. Эдэ севооборотуудта гол түлэб газарай үрэжэл һайжаруулха талаар ябуулагдаха хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа. Тиигэжэ органическа үтэгжүүлгээ гол түлэб хахалагдажа паар болгогдохо полидо хэрэглэхээр шиидээбди. Мүн зарим полиин үрэжэлые һайжаруулхын тула олон жэлэй ногоон таригдадаг болоо. Тиихэдэ сидеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ онол арганууд эндэ хараалагдаһан байна.

Нёдондо хабар манай механизаторнууд тарилгаяа томодхогдоһон полинуудта хэһэн байха юм. Тодорхойлбол, тарилгымнай полинууд түс бүрэе 225-һаа 440 гектар хүрэтэр хэмжээтэйгээр хубаарилагдаа.

Полинуудые томодхоходоо үйлэдбэриингээ хүсые мүн лэ нэмээһэн байнабди. Урдандаа байгуулагдаһан тракторно-таряан ажалай дүрбэн бригадая томодхожо, хоёр болгон, шэнээр эмхидхээбди. Бригада бүхэндэ 3500—3900 гектар хахалагдадаг газартай 2—3 севооборот даалгагдаа юм.

Үйлэдбэриингөө хүсые томодхоходоо бидэ нэн түрүүлэн нэгэ зүйлэй ургамалнуудые нэгэ газарта ехээр тариха зорилго хараалаа һэмди. Ушарынь хадаа тарилгын, хуряалгын үедэ үйлэдбэриингөө хүсые аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахаһаа гадна үнэтэ сагнай горитойгоор алмагдаха байна ха юм.

Урдандаа хабарай тарилгын үедэ бидэ машина, техникээ нэгэ полиһоо нүгөөдэдэнь абаашажа, үнэтэ сагаа алдагша һэмди.

Томодхогдоһон полинууд гансашье тарилгын хүдэлмэриин болзорые хороонo бэшэ, мүн газараа ашагтайгаар хэрэглэжэ, үргэн абасатай агрегадуудые хүдэлгэхэдэ, буртаг ногооень, хорхой шумуулнуудыень авиациин хүсөөр усадхахада, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые оруулхада таарамжатай зохид байдаг.

Манай колхоздо севооборордууд газарай хүрьһэндэ шииг нойто ехээр неесэлхеэр, мүн буртаг ногооень үндэһөөрнь усадхахаар зохёогдонхой юм. Баян ургаса үгэдэг бүхы ургамалнуудаа бидэ гол түлэб паар дээрэ, урид пропашной ургамалнуудай хуряагдаһан полидо таринабди. Энээнэй ашаар ажахымнай «Сортсемпром» нэгэдэлэй хараалһан даабариин ёһоор, үрэһэнэй шэниисэ, обёос худалдаха түсэбөө дүүргэһэн байха юм.

Манай колхоз орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые зүб тэнсүүритэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулна. Севооборот гээшэмнай газар таряалан ашагтайгаар эрхилхэ гол үндэһэ һуури болодог ха юм. Тарилгын тодорхой бэшэ түсэб зохёоходо эрдэмэй ёһоор, тааруулагдаһан севооборордой гурим алдагдана гэхэ гү, али эндэ ургуулагдахаар хараалагдаһан ургамалнууд таригдангүй орхигдошоно. Энээнһээ уламжалан, эсэсэй эсэстэ газарай үрэжэл муудажа, ургасань эрид доошолжо захална гээшэ.

Газарай хүрьһэ элдүүрилхэ зүб технологитой севооборордуудые, хэрэгтэй машина, техникыень бригаданудта даалгажа үгэбэл, гансашье баян ургаса абтаха бэшэ, мүн газарай үрэжэл жэлһээ жэлдэ улам һайжаруулагдаха болоно. Жэшээлбэл, иимэ онол аргын аша үрыень лугомелиоративна отрядай хүдэлмэриин дүнгүүд дээрэһээ элеэр хаража боломоор юм. Тусхайлбал, лугомелиоративна отряд шэнээр эмхидхээд, бүхы сабшалангаа даалгажа, ёһотой эзэтэй болгоһомнай богонихон болзор соо (2—3 жэлэй туршада) ногооной ургаса хараа байса дээшэлээ бэлэй. Лугомелиоративна отрядай үшөө байгуулагдаагүй, сабшалангай эзэгүй орхигдодог тэрэ үедэ гектарай 11-һээ 14 центнер хүрэтэр үбһэн абтадаг һэн. Тиин 1974 ондо иимэ отряд эмхидхээд, 930 гектар сабшалан, хэрэгтэй машина, техникыень даалгажа үгөө бэлэйбди. Мүн сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, уһалха болон бусад хүдэлмэриин түсэб, ажалдаа шалгарагшадые урмашуулха гурим таарамжатайгаар зохёогдоо юм. Жэлэй үнгэрөөд байхада гэхэ гү, али 1976 ондо ажахымнай луговодууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 18,3 центнер үбһэ суглуулжа абаа һэн. Харин 1978 ондо гектарай 20,2 центнер ургаса хуряабал, 1970 ондо гектар бүриһөө 23,9 центнер үбһэ сабшажа һурилһэн байна.

Хэзээ хэзээнэйхиһээ гандуу 1980 ондо сабшалангаймнай ургаса яһала бараг байгаа. Нёдондо ган гасуурһаа болоjо, сабшалангаа хоёр дахин ундалуулжа шадаагүйшье һаа, гектарай 20,3 центнер ургаса хуряажа абаа һэмди. Иигээд ерэхэдээ сабшалангаа эзэтэй болгожо, үрэжэлыень һайжаруулжа, хүсэд уһалһанай ашаар үнгэрһэн зургаан жэлэй туршада жэл бүри гектарай 6—9 центнер үбһэ нэмэжэ суглуулһан байнабди.

Хэрбээ саашадаа тракторна бригаданууд даалгагдаһан севооборордуудаа тогтууритайгаар хэрэглэбэл, хахалагдадаг газарайнгаа гектар бүхэнэй ашаг үрыень 1—2 жэлэй туршада дээшэлүүлхэ аргатай гээшэ. Тиихэдэ һайн севооборот ашаглабал, гектарай 19—20 центнер орооһо таряа, 100 центнерһээ бага бэшэ хартаабха хуряажа, силосэй болон тэжээлэй ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ байна ха юм.

Мүнөө үедэ ажахыдамнай тракторно-таряан ажалай хоёр, лугомелиоративна оньһожоруулагдамал нэгэ отряд эмхидхэгдэнхэй. Тракторна бригаданудай гэшүүд хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникээ заһабарилжа бэлэн болгоно. Харин ма гой механизаторнууд ажахын ургамалнуудай ур зрид дээшэлүүлхээр сабша поли дээрэ намар-үбэлэй дэ хэгдэхэ хүдэлмэрөө нөөр ябуулжа байнад.

Һүүлэй дүнгүүдые со харахада, лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отр механизаторнууд нама лэй сагта наг шэбхэ минеральна үтэгжүүлгэ жа неесэлхэ, поли, саб дээрээ мульһэ хүргэхэ горитой хүдэлмэри хэһэн ха юм. Жэшээлбэл, шэнэ бан жэлэй түрүүшын ургасада гэхэ гү, али үбэлэй туршада сабшалан ли дээрээ 11 мянган тонно шэбхэ зөөгөө. Тэрэнэйнгээ мянган тонные хахалагд газарта гаргаһан байна. колхоздомнай наг шэбхэ хэ хүдэлмэри үргэлжэл дэһээр. Ургаса хуря һүүлээр 415 гектар паарта 175 тонно минер үтэгжүүлгэ оруулагдаа. 900 тар сабшалан, бэлшээрид һа тогтоохо хүдэлмэри дахин ябуулагдаһан Үбэлэй үедэ сабшалан мульһэ хүргэхэ зорилг гоор үрэмдэмэл хоёр таһалгаряагүй хүдэлгэгд 10000 кубометр шахуу хүргэгдөө.

Газарай үрэжэл һайж ха хүдэлмэридэ манай низаторнууд А. Бельский Филиппов, Н. Федоров, Красинский, М. Екимов, Бельский, И. Братенько шэд онсо оролдосото ажаллана. Мүн сабшалан рэ тошо халяажа хүргэдэ дэтэ колхозник, пенсионер хаил Иванович Поломош ажалые тэмдэглэлтэй.

Газарай үрэжэл һайж ха тухай хөөрэлдөөн ур гарадаг байһан юм. Тэд сэһэнээ хэрэг дээрэнь бэ жэ шадагдадасгүй һэн. рынь хадаа орооһото малнууд бүхы тарилгымнай шахуу процентыень э һэн тулань ямаршье сев рот хэрэглэхын аргагүй даа. Энэл алдуу, эндүүһэ ложо, газараймнай муудаа гээшэ. Мүнөө лыень дахяад һайжар тула органическа үтэгжүү гол түлэб паар дээрэ хаар хараалнабди. Иигэжэ ригдаха поли бүхэндэ хэ жэл бүри гаргагдаж ха болоно. Тиихэдэ малай раһаа нилээд холо полидо рапс тарижа, ральна паартай поли хээр түсэблэнэбди.

Зарим ажахынуудай жэлтэд, хүтэлбэрилэгш вооборордуудые тиимэһээ минеральна ү гэ оруулһанай зэргээр ургаса абахаар найдад тон буруу. Эрдэмэй тү нуудые, дүй дүршэл лэн харахада, поли бү ургамалнуудые һэлгүүл хадал, минеральна ү тын ашань харюулагда на. Иигээд ерэхэдэ даа үбһэ ногооной, ор ряанай, тэжээлэй, болон овощой тогтуури ян ургаса ургуулхын ту зарайнгаа үрэжэлые руулжа, эрдэмэй тү нуудые, дүй дүршэл, онол арганудые үрг рэглэхэ болонобди. Тод бол, газар гээшэ го гаймнай эхин гэжэ шье мартангүй ажалл

УЛАМ ҺАЙНААР АЖАЛЛАХА ХҮСЭЛЭНТЭЙ

Үйлэдбэриин «Бурятбыттрикотаж» нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй халаанай һэлгэжэ байһан үе. Ябуудa дундаа хөөрэлдэнэ. Эдэнэрэй һонирхохо юумэн гэхэдэ, һаяхан үнгэрһэн партиин XXVI съездын материалнууд болоно.

— Манай предприятиин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтаһан байна, — гэжэ партийна организациин секретарь В. И. Медведева хөөрэбэ. — Табан жэлэйнгээ түсэб бүхы талаарнь сүм дүүргээбди. Түсэбһөө гадуур ехэ продукци үгтэһэн байна. Гансахан манай юрын утаһаар хубсаһа нэхэдэг цех үнгэрэгшэ жэлдэ арба мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгэһэн юм. Тиихэдэ 30 гаран түрүүшүүл табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Коммунистнуудай ехэ хуралдаанай боложо байхада үнгэргэгдэһэн Октябрьска районой промышленностиин түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ эдэ бүгэдэн тухайдаа элидхэһэн байнабди.

Партиин XXVI съездые тон ехэ һайндэртэл адляар угтаһан тухай предприятиин партийна хүтэлбэрилэгшэ хөөрэнэ. Съездын нээгдэхэдэ, мүн бэшэшье үдэрнүүдтэнь, партиин дээдын хуралдаанай хаагдахада, радиогоор хамтаараа шагнаһан байна. Агитаторнууд, политинформаторнууд цехүүдтэ газетэнүүдые уншана, хөөрэлдөөнүүдые хэнэ. Партийна, комсомолой һуралсалай ээлжээтэ хэшээлһээ эхилжэ, КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые үзэжэ захалха юм.

Партиин съездын материалнууд предприятиин хүдэлмэрилэгшэдые ехээр һонирхуулһан, урмашуулһан байна. Эндэ хэлэгдэһэн үгэ бүхэниинь ажалша хүнэй һуудал байдал һайжаруулха тухай хөөрэнэ. Тиихэдэ эхэнэр ажалшадай хүдэлмэри хүнгэдхэхэ, үри хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь туһалха, һамгадай нарайлхада тэдхэмжэ үгэхэ мэтын олон хэмжээнүүд хараалагдаатай.

— КПСС-эй съездын боложо байха үедэ манай коллективэй хүдэлмэришэд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ гэһэн эрмэлзэлтэйгээр ажаллаһан байна, — гэжэ В. И. Медведева саашань хэлэнэ. — Тингээд һайнаар хүдэлөөшье. Хүн бүхэн үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг байба. Бидэнэрэй, эхэнэрнүүдэй, мүн бүхы совет хүнүүдэй заяаха юумэн гэхэдэ, тэнгэримнай арюун сэбэр байһай даа гэжэ юрөөнэбди. Холбоото Штадууд түрүүтэй баруун оронуудай хархис толгойлогшодой зүгһөө нэгэ заналтын нүгөөдэһөө аюултайгаар гаража байхада, манай ороной ниислэлһээ даруу намдуугаар: столдо һуужа, хэлсээ хэе гэһэн уряа хэлэгдэжэ байха юм. Ганса энэ ушар хадаа хоёр ондоо дэлхэйн нюур шарайе тобойсо харуулна. угайнь зорилгые элирхэйлнэ бэшэ гү.

Энэ предприяти хүн зоной захяа дүүргэдэг албатай: хүнэй захилаар трикотаж хубсаһа нэхэдэг, хуушануудые пэльбэн заһадаг, шэнэлдэг газар байна. Тиимэ хадаа хүн зонтой сэхэ холбоотой, эрилтыень хангадаг байһан туладаа ажалшадай ажаһуудалай эрилтые хангаха алба улам һайжаруулха гэжэ оролдодогынь ойлгосотой. Шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхын тулада бүри һайнаар хүдэлхэ, һайн шанартай продукци гаргахын түлөө тэмсэжэ эхилһэн тухайдаа эдэнэр мэдүүлнэ. Эдэнэр шэнэ жэлһээ яһалашье һайнаар ажаллажа эхилээ. Элдэб моодын трикотаж хубсаһан нэхэгдэн гаргагдана.

Д. ЖУГДУРОВА.

Улаан-Үдэ.

БУЙЛУУЛАГДАҺАН ТЭЖЭЭЛЭЙ АША ҮРЭ

Манай фермын улаан буланда КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой, Сэлэнгын райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг хадагалагдажа байһаар. Энэмнай үбэлжэлгын үедэшье коллективэймнай бага бэшэ һү абажа шадаһанай гэрцэ болоно бшуу.

Ямар аргаар булагайхид район соогоо ходо эрхимлэдэг бэ гэжэ бусад фермын малшад һонирходог агша. Нэгэдэхеэр, амжалтымнай үндэһэ һуури үнихэнэ табигдаһан гэжэ тэмдэглэмээр. Арбадахи табан жэлэй туршада коллективнай эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, бэрхэшээлнүүдые бэрхээр дабажа, зарим тэды амжалтануудые түйлажа гараа. Һү һааха табан жэлэй түсэб болзорһоо урид бэелүүлэгдээ һэн. Хоёрдохёор, энэ үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ гэжэ оролдообди.

Октябриин эхинһээ тэжээл буйлуулдаг цехээ хүдэлгэжэ ороо һэмди. Сэхыень хэлэхэдэ, зунай үедэ бэлшээриин бирагүй байһан дээрэһээ үнеэдтэ үгтэһэн талха таряанай зүйлые буйлуулан эдюулжэ байгаабди. Харин цехэй гүйсэд хүдэлгэгдэжэ эхилхэһээ хойшо үнеэн бүхэндэ сүүдхэдээ дунда зэргээр 7,5—8,5 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол үгэжэ байгаабди. Тусхайлбал, үбһэ, сенаж, бардаа, шанаржуулагдаһан һолоомон рациондо орохо. Тэжээл буйлуулдаг цехтэ коммунист Сергей Цыренжапович Мункуев, ажалай ветеран, манай фермэдэ хорёод жэл хүдэлжэ байһан Михаил Петрович Григорьев гэгшэд ажаллахадаа үнеэдые шанартай хоолоор таһалгаряагүйгөөр хангаха гэжэ оролдоно.

Малдаа ходо буйлуулагдаһан тэжээл үгэжэ, үнеэдээ үдэртөө заатагүй 3 дахин һаажа захалаабди. Ноябриин эхинһээ гурба һаагдажа байһан үнеэн бүхэнһөө сүүдхэдэ дунда зэргээр 7—8 килограмм һү абанабди.

Манай һаалишад социалис мүрысөөндэ бүгэдөөрөө хабаадана. Түрүү һаалишад Цырма Мункуева, Дари Очирова, Зинаида Балданова, Светлана Цыбденова гэгшэд магтаалтай һайнаар хүдэлжэ ябана. Фермын малшад О. Бадмацыренов, Б. Очиров гэгшэдэй ажалые тэмдэглэнгүй гарахаар бэшэ. Юуб гэхэдэ, фермымнай байра хуушаржа, оньһожоруулгын түхеэрэлгэнүүдые шэнэлхэ асуудал шиидхэгдэнэгүй. Шэбхэ сэбэрлэдэг транспортер үе болоод лэ эбдэршэдэг байха юм. Байрын үйтанаар бүтээгдэһэн хадань тэжээл оньһон аргаар тарааха шэнэ түхеэрэлгэ тодхохын аргагүй. Малшад бар хүсөөрөө үдэртэ 15 тонно буйлуулагдаһан тэжээл зөөжэ, хобоо хоботонуудта хэжэ үгэнэ гээшэ.

Бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула тэрэнээ һайса шанаржуулха арга боломжонуудые бэдэрнэбди. Ехэ тэжээл орохо модон хайрсаг дархалуулаад, бүдүүн тэжээлые гурил талханай зүйлтэй холижо, тэжээлэй дрожжо нэмэжэ, тэрэнээ зүбөөр эһээхэ туршалга хэжэ байнабди. Иигэжэ һайнаар эһэгдэһэн тэжээлээ хэршэгдэһэн һолоомотой холиходо, тэрэнэй шэмэ шанарынь нилээд дээшэлнэ ха юм. Эһэжэ байһан энэ тэжээлые саг үргэлжэ худхаха оньһон түхеэрэлгэ тодхохо хэрэгтэй байгаа. Теэд тэрэ олдоногүй. Эдэ мэтын түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, тэжээлэй шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ колхозой правлени, мэргэжэлтэд онсо анхаралаа хандуулха ёһотой.

Гэхэтэй хамта фермэдэмнай һаалишад дуталдажа, ехэхэн бэрхэшээлдэ оронобди. Жэшээнь, октябрь һарада бүлэг үнеэд эзэгүй байгаа. Тиимэһээ тэдэ үнеэдые һаалишад хубаажа абаад, һааха баатай болоо һэн. Фермэдэ залуушуулай дуратайгаар ерэжэ хүдэлдэг болохынь тула тэдэниие зохид байра байдалаар хангаха асуудалнууд хүсэд шиидхэгдэнэгүй. Эндэмнай бани байхагүй. Үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо нүүдэл библиотекэ ерэнэгүй, номууд һэлгэгдэнэгүй. Урдандаа саг үргэлжэ ерэжэ байдаг манай колхозой соёлшод үниинэй харагдахаяа болёо. Загастайн ссельпогой автолавка малшадай захилые һайнаар ханганагүй.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бүхы шалалаараа оролдожо, бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготой.

Т. ДАШИНИМАЕВА,
Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермые даагша.

НИИТЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР

Советүүдэй хүдэлмэри

...СССР-эй Конституци ...боли манай демократиие ...еелгэдэ ниитын эмхинүү... дүүргэдэг үүргые гори... гоор дээшэнь үргөө»,— ...э КПСС-эй XXVI съезд ...дэ хэһэн тоосоото элидхэл ...гоо нүхэр Л. И. Брежнев ...дэглэһэн байна. Үнэхөө... СССР-эй союзна болон ...номито республиканuудай ...ституцинууд ниитын эм... ...үүдэй үүргэ ба харюусал... ...нилээд дээшэлүүлһэн ...

...Арадай депутадуудай Со... ...үд бүхы ажал ябуулга... ниитын эмхинүүд—нүхэ... сүүдүүд, һайн дуранай ...дай дружинанууд, эхэнэр... ...эй соведүүд болон түрэл... комитедүүдтэй няг... холбоотойгоор ябуулдаг ...а. Һүүлэй жэлнүүдтэ ...эмхинүүд дүй дүршэлтэй ...

...еспублика доторнай нү... ...1195 сүүд тоологдоно. ...эй сүүдүүд бүхы хэрэ... ...саг болзортонь, оло... ...түлөөлэгшэдэй хабаа... ...тайгаар хаража үзэдэг ...Тэрэнэй гаргаһан шиид... ...ринүүд ажалша коллекти... ...мэдээсэгдэдэг, тиигээд ...алтын хойноһоо хинан ...дажа байдаг. Октябрь... ...Железнодорожно Совет... ...Кабанскын, Хяагтын, ...айкалиин, Хориин райо... ...ай нүхэдэй сүүдүүд үнгэр... ...ээдэ 165-һаа 350 хүрэтэр ...дүдые хаража, зохихо ...эбэринүүдые абаһан ...

...лан-Үдын мяха-консер... ...комбинадай нүхэдэй сүү... ...хүдэлмэрээ эдэбхижүү... ...Энэдэ бүхыдөө 15 сүүд ...тоологдодог. Ажалша коллек... ...соогоо хүндэтэй боло-

һон 100 гаран үйлэдбэриин түрүүшүүл, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд арадай сүүдүүдэй бүридэлдэ дэбжүүлэгдэнхэй. Мал үүсэлдэг заводой нүхэдэй сүүд илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Хулиган ааша гаргадаг, архи хэтэрүү ехээр уудаг, ажалай журам эбдэгшэдтэй сүүдэй гэшүүд тусхай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, хуули заршам тухай лекцинүүдшье уншагдадаг байна. «Халаахай» гэжэ ханын газетэдэ нүхэдэй сүүдэй шиидхэбэри болон бусад материалнууд тунхаглагдадаг юм. Эсэстэнь журам заршам эбдэгшэдэй тоо һүүлэй үедэ нилээдгүй үсөөрөө. Мүн Яруунын районой Нарһатын совхозой, Баунтын—Үдэ-Витимэй экспедициин, Сэлэнгын —Гусиноозерская» шахтын нүхэдэй сүүдүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг байна.

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд арадай судьянартай хамта нүхэдэй сүүдүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха, бүри эдэбхижүүлхэ зорилготойгоор семинарнуудые үнгэргэжэ, дүй дүршэлөөрөө андалдадаг юм.

Жэшээнь, Захааминай райондо нүхэдэй сүүдүүдэй ажал ябуулгые һайнаар хүтэлбэрилхын, хинахын тула тэдэндэ методическа туһаламжа үзүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хүсэлтэйгөөр ниитын соведүүд эмхидхэгдээ.

Һүүлэй үедэ һайн дуранай арадай дружинануудай хүдэлмэри һайжараа. Тэрэнэй зэргэдэ 39 мянган хүн тоологдоно. Тэдэнэй хүсөөр хахад жэлэй туршада 105 гэмтэ ябадал хэһэн, тиихэдэ хуули эбдэһэн 3937 хүн милицидэ тушаагдаа.

Милициин органууд ба арадай дружинануудай хоорондохи холбоон бэхижээ, урид хараалагдаһан түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэри эрхилэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар гэмтэ, хулиган ябадал гаргаха ушар республика дотор үсөөрөө.

Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерство арадай дружинануудай республиканска штабтай сугтаа һайн дуранай арадай дружинануудай штабуудай, начальнигуудай семинар-зүблөөе Зэдын райондо үнгэргэһэн байна. Мүнөө тус районой арадай дружинануудай ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл республикын бусад районуудта дэлгэрүүлэгдэжэ байнхай.

Загарайн районой һайн дуранай арадай дружинануудай хүдэлмэридэ анхарал хандуулмаар. Эндэхи милициин хүдэлмэрилэгшэд предприятинууд ба организацинуудай арадай дружинануудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилжэ байхаар уялгалагданхай. Ушар иимэһээ дружинннигууд олоороо дежурладаг болоо. Жэшээлхэдэ, сүүдхэдэ дунда зэргээр 360 хүн дежурлахаяа гарадаг байна.

Һайн дуранай арадай дружинануудай түрүү дүй дүршэлые тараан дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор эрхим дружиннигуудай республиканска слет жэл бүри үнгэргэгдэдэг болонхой. Гурим заршам хамгаалгын ниитын пунктнуудай хүдэлмэридэ хүн зон олоороо хабаадуулагдадаг боложо байна.

Республика доторнай эхэнэрнүүдэй 700 совет байгуулагданхай. Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводто 300 гаран хүнһөө бүридэһэн эхэнэрнүүдэй 62 совет бии юм. Тэрэ совет үхибүүдэй, мүн бусадшье зоной дунда соёлой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байна.

Тэрэшэлэн эхэнэрнүүдые ажал хүдэлмэридэ болон олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха, үйлэдбэри дээрэ эхэнэрнүүдэй һайнаар ажаллаха эрхэ байдал хангаха гэхэшэлэн гол шухала асуудалнуудые шиидхэнэ.

Эхэнэрнүүдэй хүтэлбэрилдэг участогууд болон бригаданууд социалис мүрысөөндэ ходо шалгарна. Жэшээнь, вагон хабсаралгын цехэй Т. Т. Чуеваган хүтэлбэрилдэг бригада бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан юм. Заводой 43 эхэнэр арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргээ һэн. 103 эхэнэр СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнагдаа, 12 эхэнэртэ «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Заводой эхэнэрнүүдэй совет һуурин газарнуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, теплицэ соогоо огородой эдеэ ургуулха, хүүгэдэй саад болон яслинуудые шэмэглэн гоёохо гэхэ мэтэшэлэн олон ондоо хүдэлмэри ябуулна. Тиигэжэ 1980 ондо эхэнэрнүүд 4,5 мянган модо, 9 мянган һөөг бургааһа, 350 мянган сэсэг һуулгаа.

Эхэнэрнүүдэй соведүүд хүүгэдтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг. Тэдэнэр һургуулинуудтай холбоо барисаагаа һайжаруулжа, һурагшадай һуралсалаар саг үргэлжэ һонирхожо байдаг. Һурагшадай зунай амаралта, эдеэ хоолые эмхидхэхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулха хэрэг тэдэнэй анхаралда байдаг.

Хориин районой эхэнэрнүүдэй соведүүд ажал хүдэлмэреэ үүсхэлтэйгээр ябуулна. Тэдэ соведүүдэй гэшүүдэй үүсхэлээр лекцинүүд, диспудүүд, конкурснууд, вечернүүд үнгэргэгдэнэ. Тээгдэ, Хандагайн болон бусад һуурин тосхонуудай эхэнэрнүүдэй соведүүд илангаяа һайнаар хүдэлмэреэ эмхидхэдэг юм.

Тиихэдэ, Мухар-Шэбэрэй, Железнодорожно, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Баунтын районуудай эхэнэрнүүдэй соведүүдэй ажал ябуулгые магтамаар.

Тэрэшэлэн түрэлхидэй комитедүүд залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэр һургуулинуудтай, мүн ниитын эмхинүүдтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлэнхэй.

Тобшолходо, арадай депутадуудай нютагай Соведүүд ниитын эмхинүүдтэ түшэглэн, ажал ябуулгадаа улам ехэ амжалта туйладаг болонхой. Мүнөө КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые шудалжа байхадаа, нютагай Соведүүд саашанхи ажал хүдэлмэреэ улам эдэбхижүүлхэ, мэргэжэл шадабаряа нарижуулха зорилготой болоно.

Р. КУРАС,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй юрисконсульт.

ЛЕНИНСКЭ УНШАЛГА ЭХИЛЭЭ

Түрэл парти, совет арад тухай дуунууд зэдэлжэ, шүлэгүүд ханхинана. Зал соо студентнэр, багшанаршье олон. Энэ хадаа КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан уран һайханай харалгын үргэлжэлэл болоно. Институдай электротехническэ, инженерно-экономическа, машина бүтээлгын ба мяха, һүнэй продуктнуудые буйлуулха талаар инженернүүдые бэлдэдэг факультедүүдэй студентнэр бэлиг шадабаряа харуулаа.

Факультедүүдэй түлөөлэгшэдэй бүлэг бүхэндэ 50 — 100 хүн тоологдоно. Политическэ удхатай дуунуудые, уянгата шүлэгүүдые шагнагшадай тоодо жюриин гэшүүд оролсоно. Эдэнэр олоной һанамжые согсолжо, харалгын дүнгүүдые гаргаха юм.

Гэхэһээ гадуур Зүүн Сибиирин технологическа институдта ленинскэ уншалганууд эхилэнхэй. Студентнэрэй ниитын политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ талаар нилээд оролдолго гаргагдана гээшэ.

В. ПОТЕХИН,
институдай комсомолой комитедэй секретарь.

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ПНР-эй СЕЙМЭЙ СЕССИ

ВАРШАВА. ПНР-эй Сеймэй ээлжээтэ сесси эндэ һая боложо үнгэрбэ. Хүдөөгэй эмхинүүдэй хүтэлбэри тухай, ажалые гүрэнэй талаһаа хинаха тухай хуулинуудай проектые, бусад асуудалнуудые депутадууд зүбшэн хэлсэһэн байна.

Сессиин хүдэлмэридэ ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. Каня, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Яблоньский, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский хабаадалсаа.

М. ФАРХАДЫЕ СҮЛӨӨЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ДАККА. Бангладешэй түрүү үзэл бодолтой олониитэ үнгэрэгшэ жэлэй апрельдэ «правительствада харша агитаци» хээ гэжэ худалаар гэмнэгдэн, баригдажа хаагдаһан, Бангладешэй Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. Фархадые сүлөөлүүлхын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байнхай. Оронои олохон городуудта болоһон митингнүүд ба суглаануудта хабаадагшад — политическэ элдэб партинуудай, демократическа ба студентнэрэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд М. Фархадые түрмэһөө дары табиюулха, тэрэниие худалаар гэмнэхээ болихо эрилтэ табина.

БУУ ЗЭБСЭГ ЯАРАЛТАЙГААР БҮТЭЭНЭ

ЛОНДОН. Англиин «Наука» журнал Великобританиин консервативна правительствын оборонын министр Дж. Ноттын интервью һаяхан толилбо. Ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ Британиин сэрэгэй политикын юрэнхы шэглэлнүүд тэрээн дотор найруулагданхай. Англиин оборонын министрэй хэлэһэнэй ёһоор, ороной засаг баригша бүлэгөөрхид ядерна зэбсэг ехээр бүтээхэ политикые саашадаашье үнгэргэхөөр хараална.

«Мүнөө үедэ НАТО-гай талаар манай Европын союзнигуудта орходоо бүхы национальна продуктынгаа бүри ехэ хубиие сэрэгэй гаргашада зорюулнабди, — гэжэ Дж. Нотт хэлэһэн байна. — Жэл бүри оронойнгоо сэрэгэй бюджедые 3 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн НАТО-гай урда абаһан уялгануудаа Великобритани дүүргэхэ гээд министр саашаданһ тэмдэглээ.

Оронойнгоо уһан доорохи атомна флодые американ «Трайдент» түхэлэй ядерна ракетэнүүдээр зэбсэгжүүлхэ түсэбһөө правительство арсахагүй юм гэжэ Дж. Нотт зааһан байна.

(ТАСС).

ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. Тон шэнэ буу зэбсэг Пекиндэ худалдахые Вашингтониие урлаһан США-гай хэдэ хэдэн политическэ ажал ябуулагшадай хэһэн мэдүүлгээр Индиин правительство һанаагаа ехээр зобоно. Парламентда үгэ хэлэхэдээ, Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр П. В. Нарасимха Рао энээн тухай мэдүүлһэн байна.

Элдэб түхэлэй буу зэбсэг, тэрэ тоодо сэрэгэй транспортна самолёдуудые, радарна системэнүүдые, хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые Хитадта худалдаха тухай Холбоото Штадууд зүбшөөлөө үгэнхэй юм гээд тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. Сэрэгэй промышленностьда хэрэглэгдэжэ болохо оньһон мэргэн түхеэрэлгэнүүдые болон бусад техникэ үйлэдбэрилхэ 400 лицензи худалдаха гэһэн шиидхэбэриие Америкын захиргаан мүн лэ һайшааһан байна.

Американ-хитад сэрэгэй харилсаа холбооной хүгжэлтын хойноһоо Инди наринаар адаглан шэнжэлнэ.

Мартын 8-ай һайндэртэй дашарамдуулан

КАБУЛ. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Афганистанай нийслэл хотодо болобо.

Афганистанай Арадай-Демократическа партиин ЦК-гай афган эхэнэрнүүдтэ зорюулһан амаршалгын бэшэгые НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Революционно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, болон ДРА-гай Премьер-Министрэй орлогшо С. А. Кештманд соносхон уншаба. НДПА болон ДРА-гай правительство афган эхэнэрнүүдтэ ажабайдалай ба ажалай һайн эрхэ байдал хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг, ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргые эдэбхижүүлхые оролдодог юм гэжэ бэшэг дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

ЭНДЭ КАДРНУУДЫЕ БЭЛДЭНЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Совет Улаан хэрээһэнэй Аддис-Абебэдэхи больницын байшангай үүдэнэй хажуу тээ дурасхаалай молор шулуун самбар хадагданхай. Больницые Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ тэрэ самбар дээрэ аржын харагдана. Орон доторхи элүүрые хамгаалгын эгээн ехэ эмхи зургаанай коллектив Эфиопиин хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ ехэ хүдэлмэри хэһэнэй түлөө гурбан жэлэй саана иимэ шагнал хайрада хүртэһэн юм.

Тус больница эдэ жэлнүүдтэ үндэһэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг газар, Эфиопидо тараһан элдэб үбшэнүүдые шэнжэлдэг научна түб болонхой. Эфиопиин медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэлтэй хамта эндэ элдэб үбшэнүүдые эмшэлгын дүй дүршэл шэнжэлэн согсолхо конференцинүүд үнгэргэгдэдэг, үбшэнһөө һэргылхэ онол арганууд тодорхойлогдодог байна.

ФКП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПАРИЖ. Эндэ Франциин Компартиин Центральна Комитедэй пленум болоо. «Президентын һунгалгатай дашарамдуулан, партиин ябуулха хүдэлмэри» тухай ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Ш. Фитерманай элидхэлые соносоод, пленум һайшааба.

Пленумэй баталан абаһан тогтоол дотор иигэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ: болохоёо байгаа һунгалта ехэ удха шанартай: нэгэн гэбэл, ажалгүйдэлгые олошоруулха, юумэнэй үнэ сэн хүндэрүүлхэ гэһэн политикала баяшуул үргэлжэлүүлхэ ба гүнзэгырүүлхэ, үгы һаа—ажалшадай байдал һайжаруулхаар хуюлалта хэхэ гэдэг бидэнэй политика орон дотор бэелүүлэгдэхэ болоно.

Жорж Марше—хүнүүдые ажалаар хангаха, социальна таарамжатай гурим, эрхэ сүлөө, амгалан ба национальна бэеэ дааһан байдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй эли тодо түсэб дурадхаһан гансахан кандидат болоно гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Ж. Марше социалистнууд ба коммунистнуудай хамтын, үнэхөөрөө шэнэ политика бэелүүлжэ шадаха правительство эмхидхэн байгуулхые дурадхана.

ФКП-дэ, тэрэнэй кандидадта эсэргүү бүдүүлиг, хардалга гүрдэлгэтэ кампани буржуазна хэблэлэй, радио болон телевидениин зүгһөө үүдхэжэ байһанинь тогтоол дотор эрид буруушаагдана.

ФКП-е, тэрэнэй кандидат Жорж Маршее тойруулан ажалшадые бүри олоор гулидхен нэгэдхэхын тула ажал ябуулгаяа бүри эдэбхитэй болгохыень партийна организацинуудые, бүхы коммунистнуудые пленум уряалба.

ЯПОН. Энэ ороной эхэнэрнүүд олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададагаараа суурхадаг гээшэ. Өөһэдынгөө эрхын, социальна ба экономическа байдалаа һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ эхэнэрнүүд эбтэйгээр жагсажа, бага бэшэ амжалта туйладаг юм. Мүнөө үедэ эхэнэрнүүдэй олохон эмхинүүд эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадажа байнхай. Ороноо зэбсэгжүүлхэ гэһэн политикаһаа арсаха, США-гай сэрэгэй талаар холбоо барисаагаа таһалха тухай эрилтэ тэдэнэр шууд сэхэ табина. Буу зэбсэг нөөсэлэлгын аюултай хараа шэглэл баримталдаг япон засагаархидай политикын ямар хойшолонтой байжа болохые эхэнэрнүүд һайн ойлгоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Манда буу зэбсэг хэрэггүй!», «Амгалан ажабайдалаа аршалан хамгаалая!» — гэжэ япон эхэнэрнүүд — Токиодо болоһон дайн сэрэгтэ эсэргүү жагсаалда хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

ТАСС-ай фотохроникэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ҺАЙН ҺАЙХАН ҮГ ЗОРИЛГЫН АША ТУҺАДА

Москвада һаяхан хүдэлмэреэ дүүргэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд уласхоорондын туйлай ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болобо. Эб найрамдалай, шахардуу шанга байдалые һуларуулгын, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгын ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ совет коммунистнуудай дээдын энэ хуралдаан түүхэтэ айхабтар шухала дабшаса болобо. Уласхоорондын тон ехэ сэгнэлтэдэ хүртэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл, съездын бусад документнүүд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын, национальна сүлөөрүүлгын ба социальна хүгжэлтын түлөө бүхы арадуудай тэмсэлые улам эршэ хүсэтэй болгохо хэрэгтэ туһалха байна.

Совет коммунистнуудай энэ хуралдаанай уласхоорондын удха шанар юуб гэхэдэ, бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан социализмын бэе тээшээ суранзан шэнгеэр татадаг дундаршагүй хүсэн байһаниие, дэлхэй дээрэ социализмын ба научна коммунизмын улам ургажа байһан нүлөөе, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба шахардуу шанга байдалые һуларуулгын хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй ба Совет правительствын түрүү зэргын нүлөөе гэршэлэн харуулба. «Коммунис партиин хүтэлбэри доро СССР хадаа эб найрамдалай бодото хэрэм болоо. Социализмын тугые дээрэ үргэжэ ябаһан өөрынгөө алдар солото энэ партяар совет арад омогорхохо дүүрэн эрхэтэй»,—гээд съездын трибуна дээрэһээ Анголын МПЛА —Ажалай партиин түрүүлэгшэ, Президент Жозе Эдуарду Сантуш гэгшэ хэлэһэн байна.

КПСС өөрынгөө XXVI съезд дээрэ эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй гол хараа шэглэлнүүдые тодорхойлһон байна. Эб найрамдалые аршалан хамгаалха, ядерна дайе сараха гэһэн уряанууд съездын трибуна дээрэһээ соностоо.

«Эб найрамдал сахин хамгаалга хадаа дэлхэй дээрэ манай гол анхарал оролдолго, манай гүрэнэй гадаадын политическэ гол зорилго байгаа, мүнөөшье байһаар гэжэ манай съездын бүхы ябаса, тэрэнэй баталан абаһан бүхы документнүүд үшөө дахин элирхэйлэн харуулба»,— гээд нүхэр Л. И. Брежнев съездын хүдэлмэри хаахадаа хэлэһэн байха юм.

Соведүүдэй орониие эб найрамдалай ба һалбаран хүгжэлгын бата найдамтай хэрэм гэжэ тоолодог, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы олониитэ энэ һайн һайхан үг зорилгыемнай һайшаан дэмжэнэ.

КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэри, тэрээн дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүд дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ туйлай ехээр һайшаагдаба, өөрынгөө интернациональна үндэр үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байһан агуу Ленинэй Эхэ орон тээшэ түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй анхаралые татаба.

Лаосто хэблэгдэдэг «Сиенг пасасон» газетын онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, эб найрамдалай, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө, эб найрамдал ба социальна хүгжэлтэ хангаха хэрэгтэ хубитаяа туйлай ехээр оруулһанайнь түлөө КПСС-тэ дэлхэйн һайн һайхан һанаатай бүхы хүнүүд үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэ.

СОВЕТ ДУРАДХАЛНУУД ОЛОНОЙ ҺОНИРХОЛ ТАТАНА

Гадаадынгаа политикада аюултай хараа шэглэл баримталжа эхилһэн Вашингтон НАТО-гай талаар союзнигуудайнгаа дайнда бэлэдхэхэ хэрэгээ үргэдхэхыень баалан идхажа байна. Баруун Европын гүрэнүүдэн зэбсэгжэлгые хурдадхаха, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдые Европо түбидэ тодхохо зорилготой США-гай засагаархидаи һанаашалганууд тэрэнэй эли бодо гэршэ мүн. Зүгөөр НАТО-гаи талаар союзнигуудынь Сагаан байшангай хараа бодолые бултадаа дэмжэнэ гэхын аргагүй. США-гай Баруун Европодохи союзнигуудай һанамжаар, дэлхэйдэ бии бүхы орёо асуудалнуудые имагтал сэрэгэй хүсэндэ түшэглэн шиидхэхэ гэһэн буруу хараа бодол Вашингтон баримтална» гээд американ «Крисчен» сайенс монитор» газетэ бэшээ һэн.

Уласхоорондын байдалай орёо болоһон мүнөө үедэ дайнай аюул усадхаха тодорхой зам Советскэ Союз заана. Партиин XXVI съездын өндэр дээрэһээ шахардуу байдал һуларуулха, буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал хангаха талаар Совет ороной үнэн сэхэ һэдэлгэтэй байһые гэршэлһэн гүн удхатай хэдэн дурадхал КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев оруулба бшуу.

Дунда зайда хэрэглэгдэдэг НАТО-гай гэшүүн оронуудай ба СССР-эй ракетно-ядерна шэнэ зэбсэгүүдые Европодо тодхохо хэрэгые зогсоохо тухай дурадхал онсо һонирхолтойгоор угтагдаа. Эдэ зэбсэгүүдэй мүнөө байгаа хэм хэмжээе тэрэ зандань үлөөхэ, аюултай хэмжээндэ хүрэтэр тэдэниие нөөсэлэлгын ба шанаржуулгые зогсоохо тухай эндэ хэлэгдэнэ. Баруун Европын политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад, парламентаринар, хэрэг ябуулга, эрхилэгшэдэй түлөөлэгшэд энэ шухала удха шанартай үүсхэлые һайшаан дэмжэнэ. Жэшээлхэдэ, ФРГ-гэй бундестагай депутат К. Г. Ханзен Л. И. Брежневэй дурадхалнуудые хойшолуулашагүйгөөр дэмжэн абаха ёһотойбди гэжэ һанамжалба. Ядерна буу зэбсэгүүдые мүнөө байгша хэмжээндэнь үлөөхэ тухай совет үүсхэлые Баруунай оронууд һайшааха аабза гэжэ найдажа байһанаа Англиин парламентын депутат Ф. Браун элирхэйлбэ. Иимэрхүү мэдүүлгэнүүдые үшөөшье дурдажа боломоор.

Ядерна дайнай аюулые усадхаха ба бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха зорилготойгоор СССР-эй оруулһан дурадхалнуудай гүн удха шанартайе Баруунай оронуудта хэншье сэхэ буруушаанагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, «Вашингтон пост» газетэ амгалан ёһоной совет шэнэ дурадхалнууд «буу зэбсэг үйлэдбэрилгые хурдадхаха американ программые буруу һүргэжэрхинэгүй аа гү» гэжэ һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй оруулһан дурадхалнууд шухала удха шанартай байхаһаа гадна, тоб гэмэ тодорхой, бэелүүлэгдэжэ болмоор гээд баруунай хэблэлдэ толилогдоһон материалнууд соо тэмдэглэгдэнэ. Бүхы оронуудай арад зон совет шэнэ үүсхэлые һайшаан угтаба. Баруун оронуудай засаг баригшадай зүгһөө мүнөө харюу хүлеэгдэнэ гээшэ.

ТОГТУУРИГҮЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ БАЙДАЛЫНЬ УЛАМ ДОРОЙТОНО

Генерал Зия-уль-Хак гэгшын гурбан жэлһээ дээшэ саг соо толгойлжо байһан Пакистанда оронойнь дотоодын байдал һүүлэй үедэ эрид муудаба. Студентнүүдэй буһалгаан улам ехээр үргэдэнэ. Забастовконууд таһалданагүй. Правительствын бүридэлдэ ородоггүй, нэгэдэмэл фронт боложо тэмсэл хэдэг политическэ юһэн парти сэрэгэй журамые болюулха, демократическа эрхэ сүлөө хүнүүдтэ олгохо, парламентын бүгэдэ ниитын һунгалта үнгэргэхэ гэһэн эрилтэнүүдые табина.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэнгэй ургажа байһанһаа, валютын үнэ сэнгэй уналгаһаа, хүдэлмэригүй хүнүүдэй олошоролгоһоо, дураа гутаха ябадалай бүри ехээр үргэдэлгэһөө айһан сэрэгэй журам баригшад хатуу шанга хэһээлтэ хэжэ байна. Февралиин һүүл ба мартын эхээр Карачи, Лахор, Кветте, Равалпинди ба бусад хотонуудта 2,5 мянга шахуу хүн түрмэдэ хаагдаа. Тэдэнэй дунда студентнүүдэй, залуушуулай, профсоюзна организацинуудай, партинуудай эдэбхитэд, тэрэ тоодо правительствын бүридэлдэ ородоггүй Пакистанай тон томо арадай партиин түлөөлэгшэд бии. Жэшээнь, 1977 ондо болоһон гүрэнэй урбалтын һүүлээр саазалагдаһан премьер-министр З. А. Бхуттын һамган Нусрат Бхутто гэгшэ түрмэдэ хаагданхай. Сэрэгэй засагаархид Исламабадай, Лахорой, Равалпиндиин университедүүд болон колледжнүүдые тодорхой бэшэ болзороор хаажа, демонстрантнуудые тараан намнахын тула полициин ехэ хүсэ эльгээнэ. Полицитай болоһон тулалдаанай үедэ хүнүүд алуулһан, шархатаһаншье байха юм. Томо томо городуудай гудамжануудта сэрэгэй харуул табигдажа, ямар нэгэ митинг болон суглаа хэхэ ушар хоригдонхой.

«Орон доторхи байдал гуримшуулагданхай» гэжэ байжа засагай тала баригшадай мэдүүлээшье һаа, Равалпинди, Пешавар, Кветте, бусад хото городуудта врачнарай, багшанарай, юристнүүдэй буһалгаан замханагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, Лондоной «Таймс» газетэ «Генерал Зия-уль-Хак хэзээшье иигэжэ орон доторoo нэрэ хүндэеэ гээгээгүй байһан юм. Мүнөө тэрэ ёһотойл политическэ вулкан дээрэ һууна» гэжэ мэдэрхэ баатай болобо.

Тиихэ мүртөө баруунай, нэн түрүүн Англиин ба Америкын хэблэл Исламабадай засагаархидай арад зондоо хэрээгы шэрүүнээр хандаха, буһалгаануудые хайрагүн дараха хэрэгые һайшаажа байһанаа нюунагүй. США-гай захиргаанай гол орган болохо «Вашингтон пост» «студентнүүдэй буһалгаантай, политическэ ондоо хараа бодол баримталагшадай эсэргүүсэлтын ургалтатай шадамар бэрхээр тэмсэл ябуулһанайнь түлөө генерал Зия-уль Хагые дэмжэхые» уряалһан байна.

«Пакистанай президент уласхоорондын мэдээжэ ажал ябуулагша боложо тодорбо, тэрэ национальна удамарша байжа шедаха хабатайгаа баталаа, тиимэһээл засагтань эсэргүүсэгшэдые даран һүнөөхэнь һэжэггүй» гэжэ американ нүгөө газетэ— «Нью-Йорк таймс» холын хараатайгаар зааһан байна.

Энэ ороной зонхилогшые юундэ США-гай ба Англиин империалис засагаархид иитэрээ һайшаан магтаба хаб? Ушарынь хадаа, тэдэнэй Баруун урда Азида бэелүүлхэ һанаатай ээрхэг түримхэй, булимтархы түсэбүүдтэ Пакистан тон шухала үүргэ дүүргэхэ болоно бшуу. Энэ региондо һүжэрһэн революционно тэмсэлые дараха, нэн түрүүн афган революциин туйлалтануудые усадхаха зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэнь энэ орон найдамтай тулга болохо гэжэ тэдэнэр хүлеэнэ ха юм.

В. МАТЯШ,
В. КАШИРОВ,
А. ЗВАНЦОВ,
(ТАСС).

Республикымнай ниислэл хотын Каландаришвилиин нэрэмжэтэ үйлсэдэ үндэр ехэнүүд сонхотой, урдуураа угалза шэмэглэлтэй гурбан дабхар байшан бодоhоор үнинэйшье бэшэ юм. Мүнөө тэрэнэй бүхы таhалганууд соо хүн зон хүүежэ эхилээ. Игэжэ үдэр бүри 750 хүнине хангаха арга боломжотой поликлиникэ гүйсэд ашаглагдаба бшуу. Тэрэнине саг соонь бодхоолгодо, доторойнь, гадарайнь бүхы шэмэглэл, бусад хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэ нэгэдэхи барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэд онсо ехэ габьяатай. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. Н. Кузнецовагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд энэ барилга саг болзор соонь ашаглаха талаар илангаяа ехэ оролдолго гаргаа гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

— КПСС-эй XXVI съезд дээрэ манай партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Брежневэй хэhэн тоосоото элидхэл соо медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй хүн зониие хангаха талаар харюусалгатай зорилготой байhан тухай тон зүб хэлэгдээ. Мүн тэндэл медицинскэ хангалта hайжаруулха талаар партии болон правительство ехэ хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлнэ гэжэ дурдагдаhан байна. Тэрэнэй нэгэ гэршэ хадаа манай республикада үшөө нэгэ иимэ томо, шэнэ поликлиникые ашаглалгада үгэhэн ушар мүн болоно, — гэжэ тэрэнэй ахамад врач, Ленинэй орденто Е. С. Дашиева манай корреспондентдэ мэдүүлhэн байна.

Шэнэ поликлиникэ үүдэеэ үргэнөөр сэлинхэй.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

„БУРЯАД ОРОН—81" ГЭҺЭН ФОТО—ЗУРАГАЙ КОНКУРС

Эдэ үдэрнүүдтэ боложо дүүрэhэн КПСС-эй XXVI съезд манай ороной бүхы, тэрэ тоодо республикымнай хүн зоной дунда айхабтар ехэ ажалай эдэбхи үүсхэл бадарааба. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эршэмтэ алхамаа эхилhэн тухай, ажалша коллективүүдэй социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлжэ, түсэб, уялгануудаа шэнэлжэ, дээшэлүүлжэ байhан тухай баярта мэдээсэлнүүд үдэрhөө үдэртэ редакцидамнай бүри олоор орожо байна. Иимэ оршон байдалда амжалтынгаа алтан дэбтэрэй хуудаhа hэхэhэн 1981 оноймнай манай ороной коммунис байгуулалтын түүхэдэ шэнэ, гайхамшагта шатань боложо ороходо байhандань хэншье hэжэг түрэнэгүй. Тэрэнэй түрүүшын хоёр hарын, мартын эдэ хэдэн хоногой туршада габшагай ажалай сууряата мүрысөөн сооhоо Эхэ ороноймнай ёhотойл баатарнуудай шэнэ нэрэнүүд тодорон мүндэлжэ, суурхан эдэлжэ захалаа!

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, уншагшадайнгаа дурадхалнуудта үетамжа болгон, «Буряад орон-81» гэhэн фото-зурагай конкурс «Буряад үнэн» газетэ байгша ондо дахинаа соносхобо.

Нёдондо жэлэймнай конкурсын хүулита үргэлжэлэл болохо, заншаха ёhотой «Буряад орон-81»-дэ КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхин дээрэ алдарта хэрэгүүдээрээ суурхаhан ажалша коллективүүд, тэдэнэй эрхимэй эрхим хүн тухай, хото хүдөө нютагуудай мүнөө үеын байдал, Байгал ... үмэнэхи хизаарай үзэсхэлэн байгаали, тэрэниие хамгаалха ... рэгтэ зорюулагдаhан темэтэй фото-зурагууд хүлеэгдэнэ ... hануулха зуураа бүхы фотодо дуратайшуулые, фотожу... листнуудые конкурсдомнай эдэбхитэйгээр хабаадахые ... надби.

Илагшадта иимэ шангууд тогтоогдоо гэбэл:

НЭГЭДЭХИ НЭГЭ ШАН — 50 ТҮХЭРИГ.
ХОЁРДОХИ ХОЁР ШАН — 30—30 ТҮХЭРИГ.
ГУРБАДАХИ ГУРБАН ШАН — 20—20 түхэриг.

Конкурсдо хабаадагшад хэдышье зураг (шэлэн аб... болохоор) эльгээхэ эрхэтэй. Зурагуудай хэмжээн 9×12 ... тиметрhээ бага бэшэ байха ёhотой. Тиихэдээ зурагтаа ... нихон тодорхойлолто гү, али байгуулмажа бэшэг хабса... ты. Гадна өөрынгөө нэрэ, обог, фамили хүсэдөөр бэшээд, ... гээhэн конверт дээрээ «Фото-конкурсдо» гэhэн тэмдэг ... хыетнай гүйнабди.

Фото-зурагуудые иимэ адресаар эльгээхэт: Улаан-Үдэ, ... нинэй үйлсэ, 35, «Буряад үнэн» газетын редакци.

Конкурсдо ерэhэн фото-зурагууд байгша оной декабрь 31 болотор абтаха юм.

Газетын редакци.

ЭРДЭМТЭДЭЙ АГИТБРИГАДА

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдэй агитбригада партиин XXVI съездэдэ зорюулhан тусхай програама бэлдэнхэй. «Коммунистнууд, урагшаа!» гэhэн уран зохёолой-хүгжэмтэ композици, ород, монгол, буряад дуунууд, буряад, цыган хатарнууд, мэдээжэ драматург Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ пьесэ сооhоо хэhэгүүд, Б. Дугаровай шүлэгүүд болон бусад hонирхолтой зүйлнүүд дурсагдаhан программада оруулагданхай.

Эрдэмтэд шефтэ абаhан Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод, малшадта зургаан концерт харуулба. Тэндэ Б. Баяртуев, М. Балдано, Л. Молонова, И. Евграсимов, Э. Жамьяндоржиин, Б. Дугаров, И. Бальжинимаева, М. Тушёмилов, Л. Хандажапова, Б. Мункуев, Д. Дугаров, О. Холина, А. Петров болон бусад хабаадалсаа.

Концерт бүхэнэй урда партиин XXVI съездын материалнуудаар экономическа нэвжэлгэнүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэ Д. Дугаров лекци, хөөрэлдөө үнгэргөө.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткэм болон правлени hонирхолтой лекци, хөөрэлдөө, концерт бэлдэжэ харуулhанайнь түлөө агитбригадынхидта баясхалан хүргөө.

Б. ЖИГМЫТОВ.

«СЭЛЭНГЭ»—ЗАХААМИНДА

Буряадай республиканска филармониин «Сэлэнгэ» ансамбль hаяхана манай Хамниин совхозой түб тосхондо концерт табиба.

Концертын репертуарта ород, буряад, монгол дуунууд оролсоно. Концертые филармониин солистка, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Г. Кондратьева иргүү hайхан дуугаараа нээжэ, сугларагшадай зүгhөө нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Тэрэнэй программада мүнөөнэй ород, буряад болон монгол дуунууд оролсоно. Концертын программые В. Тенников хүтэлбэрилхэдөө, шог ёгто үгэнүүдые хэлэжэ, улад зониие хүхеэнэ. Мүн тэрэшэлэн Аюша Данзанов хонгёо hайхан хоолойгоороо хүн зониие гайхуулан магтаалда хүртэбэ. Тэрэ ород, буряад, монгол дуунуудые ехэ шадамар бэрхээр гүйсэдхөө. Хатаршан Л. Хогоева буряад болон киргиз уян нугархай хатарнуудаараа хүнэй сэдьхэлые баясуулба. Мүн хүгжэмшэдынишье hайнаар наадаhан байна. Концертын түгэсхэлдэ Г. Кондратьева олон янзын дуунуудай хажуугаар Байгал далай тухай дуу сог залитайгаар дуулажа, зал соо hууhан хүн зоной залиршагүй ульhатай альга ташалгаар үдэшэгдөө юм. Тэрэшэлэн совхозой гурбадахи отделениин Хуртага нютагта «Сэлэнгэ» концерт табяа. Игэжэ эдэнэр Захааминай зониие баясуулба. Баяртай ябагты, артистнар!

С. ЦЫБЕНОВ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ, ХҮДЭРЖҮҮЛХЭ...

СПОРТ

«Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсмен П. Яковлев үнгэрhэн Москвагай Олимпиин наадануудта дээрэ муу бэшэ үрэ дүн туйлаа hэн. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. П. Никончук, тренер Б. В. Мироманов гэгшэд манай корреспонденттэй уулзахадаа, бүлгэмэйнгөө гэшүүдэй туйлаhан амжалта, саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, хэдэн асуудалнуудта тодорхой харюу үгэбэ.

—Москва хотодо үнгэрhэн Олимпиин наадануудай, тэрэнэй дүнгүүд совет спортын түүхэдэ шэнэ, толотомо хуудаhа нээбэ. Энэмнай үргэн уужам манай Эхэ ороной нютаг нуга бүхэндэ спортын хүдэлмэри улам саашань hайжаруулха, үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байхань дамжаггүй.

Манай залуушуулда техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай Буряадай республиканска управлени, «Трудовые резервы» бүлгэмэй совет hурагшадай дунда спорт хүгжөөн дэлгэрүүлхэ асуудалда хододоо hаналаа табижа байдаг. Залуу үетэниие Эхэ орондоо, арад зондоо дуратайгаар hурган хүмүүжүүлхэ талаар онсо оролдолго гаргаха гээшэбди. Тиимэhээ манай hурагша бүхэн ГТО-гой значогтой, спортын разрядтай, ниитын инструктор гү, али спортын али нэгэ зүйлөөр судья болохо үнэмшэлтэй училищиа дүүргэнэ. Мүнөө хамта дээрээ спортын 18 зал, 12 тир, баскетбол, волейбол, футбол наадаха 41 талмай hурагшадай мэдэлдэ үгтэнхэй. Управлениин училищинуудта спортын 30 зүйлөөр секцинүүд хүдэлнэ. Нэрлэбэл, хүнгэн атлетикын, дүрэ буляалдаалгын барилдаанай, боксын, бусад болоно. Тиихэдэ hурагшадай дунда спортын 15 зүйлөөр жэл бүри спартакиада үнгэргэгдэдэг, эрхимлэгшэдынь дурасхаалай бэлэгүүдээр шагнагдадаг юм.

— Буряад ороноо суурхуулжа байhан спортсменүүд тухайгаа хөөрэжэ үгыт?

— hурагшадай дундаhаа эрхим амжалта туйлажа гараhан спортсменүүднай гэхэдэ, уласхоорондын классай спортын мастернууд—Олимпиин наадануудта хабаадаhан Павел Яковлев, 3 мянган метрэй зайда СССР-эй чемпионка болоhон Татьяна Позднякова, спортын долоон зүйлөөр дэлхэйн рекорд тогтооhон Надежда Виноградова гэгшэд мүн. Эдэнэр лэ этигэл найдабарита спортсменүүднай болоно тодоронхой. Боксер Виктор Намжилов России Федерациин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй бааза спортсменүүдэймнай ургалта, хүгжэлтэдэ нилээдгүйхэн түлхисэ, туhаламжа боложо үгөө гэжэ үшөө дахин хэлэхэ хүсэлтэйбди.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсменүүдэй саашалаа ургалтада нүлөөлхэ эмхидхэлэй, hуралсалай ямар хүдэлмэри ябуулагданаб?

—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Физкультура болон спортын комитедэй, «Трудовые резервы» бүлгэмэй түбэй соведэй шиидхэбэриин ёhоор 1980 оной январиин 1-hээ манай республикын «Трудовые резервы» бүлгэмэй бааза дээрэ хүнгэн атлетикээр, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Олимпиин наадануудта бэлэдхэлэй түбэй тусхай пункт байгуулагдаа юм. Энэ шиидхэбэриие хүтэлбэри болгожо, бүлгэмэй соведэй президиум ахалагша тренер, ниитын тренер болон секцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тухай асуудал зүбшэн хэлсээ hэн. Спортсменүүдэй дунда hуралсал-hорилго үнгэргэхэ зорилгоор хүнгэн атледүүдэй бэеэ hоридог талмай шадар тэдэндэ табан таhалга сүлөөлжэ үгөө hэмди. Удаань Олимпиин наадануудта хабаадажа боломоор спортсменүүдэй дунда ёhотойл шанга гэгшын эрилтэтэй мүрысөө үнгэргэжэ эхилээ бэлэйбди. Эдэ бүгэдымнай үрэ дүнгынь hүүлэй үедэ эли бодо харагдажа эхилбэ ха юм.

— Дүрэ буляалдалгын барилдаа, хүнгэн атлетикэ хүгжөөхэ зорилгоор эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри танай харьяата училищинуудта хэгдэнэ гээшэб?

— Нэн түрүүлэн, манай управлениин хүтэлбэрилэгшэд дүрэ буляалдалгын барилдаанай тусхай зал нэгэдэхи ГПТУ-гай байшан соо түхеэрээ юм. Уужам hаруул энэ зал соо барилдаашадай хэрэглэмжэдэ дүрбэн тусхай ковер, бусад шухала зүйлнүүд абтажа үгтөө hэн. Харин хүнгэн атледүүднай зунай үедэ hорёо мүрысөөгөө Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ, үбэлдөө 13-дахи ГПТУ-гай, индустриально-педагогическа техникумэй коридор, спортын залнууд соо үнгэргэдэг заншалтай. Эдэ бүгэдэнhөө мүнөөдэр ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, Олимпиин наадануудта бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулhан, эмхидхэhэн манай бааза өөрынгөө зорилго гол түлэб дүүргэжэ шадаа гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб.

— Үнгэрhэн жэлдэ танай «Трудовые резервы» бүлгэмhөө хэдэн мастер урган гараа хаб? Разрядтай спортсменүүд олон гү?

— 1980 ондо Олимпиин наадануудта бэлэдхэлэй пунктын хүтэлбэрилэгшэд, тренернүүдэй hурган хүмүүжүүлhэн хүбүүд, басагад бидэнэрэй омогорхол болоно. Тиин үнгэрэгшэ жэлдэ уласхоорондын классай спортын гурбан мастер, СССР-эй спортын зургаан мастер, спортын национальна зүйлнүүдээр РСФСР-эй спортын гурбан мастер, спортын нэгэдэхи разрядтай 28, бусад разрядуудтай 6 мянгаhаа дээшэ спортсмен бэлдэгдээ гээшэ. Спортсменүүд Павел Яковлев, Татьяна Позднякова, Надежда Виноградова, Александр Костецкий гэгшэд СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абтанхай. Харин гурбахан жэлэй урда тээ Буряадай «Трудовые резервы» бүлгэмэй эрхим амжалта туйлаhан спортсменүүдые хургаа даран тоолохоор байhан юм. Мүнөө СССР-эй спортын хорёод мастер урган Буряад оронойнгоо нэрэ солые Россин. «Трудовые резервы» бүлгэмэй түбэй соведүүдэй мүрысөөнүүд дээрэ нэрэтэй солотойгоор хамгаалжа ябана бшуу. Эдэ бүгэдэ амжалтанууд хадаа манай соведэй тренернүүдэй үдэр бүриин эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго... гаал, хүмүүжүүлгын ... туйлагдаа ха юм. ... дундаhаа РСФСР-эй ... та тренер Виктор Д... вич Домнин, тренер ... рис Васильевич Мир... Федор Николаевич ... болон бусадые нэр... Дээрэ дурсагдаhан ... нууд бэлиг шада... спортсменүүдэй дунда ... хэлэй, хүмүүжүүлгын ... мэри ябуулха талаар ... гүй дүй дүршэлтэй ... хой. Зүгөөр спортдо ... амжалта туйлажа ... спортсменүүдэйнгээ ... гаар залуу үетэниие ... до дуратайгаар hурга... мүүжүүлхэ асуудалда ... анхаралаа хандуулдаг ... шэбди. Мүнөө нэгэ... ёрдохи, арбан нэгэдэхи ... нуудта дүрэ буляал... барилдаагаар, футб... боксоор бэеэ hорииг... бүридэhэн тусхай б... хүдэлжэ эхилэнхэй.

hүүлэй үедэ манай ... мэй спортсменүүдэй ... hан амжалта, илалта ... мэдээсэлнүүд респуб... газетэнүүдтэ толилог... радио, телевиденеэр да... лагдадаг болоно, спор... бүхэнэй досоо баяр, ... хол түрүүлнэ. Энэнь ... на, мэдээжэ спорт... най залуушуулай дунд... рэлдөө, уулзалгануу... гэргэжэ ябадаг нангин... гатай юм. Эдэ бүгэдэ ... спортсменүүдые hург... мүүжүүлхэдэмнай нил... тулгуури, туhаламжа ... жо үгэдэг юм.

Дээрэ хэлэгдэhэн за... ды амжалтын хажуу... дэнэй хүдэлмэрида дут... ла зүйлнүүд үшөөл ба...

ЭДИР ҮЕТЭНДЭ ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

Дайтэ жэлнүүдэй баатарнууд

Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой оин hайндэрэй урдаханууp амаралтада гараhан офицертэй уулзаха, тэрэнэй дайнда дабаhан зам тухай хөөрэлдэхэ болоhондоо аргагүй баясааб.

Иннокентий Федорович Плюснин Зэдын районой Боцин тосхондо түрэhэн, хожомынь, 1939 ондо, Улаан-Үдэ хотын хоёрдохи дунда hургуули дүүргэhэн хүн байба.

Иннокентий Фёдорович hая болотор Улаан-Үдын нарии сэмбын комбинадта хүдэлhэн юм. Тиимэhээл энэ нүхэртэй уулзахын тула гоё hайхан аглагта баригдаhан тус комбинадай профилактори ошобобди.

...Армида хори нэгэн жэл алба хэhэн намтартай. Түрүүшынхиэ байлдаанда 1942 оной хабар намаг налхитай, бэлхүүhэсээ шабар болоhон харгытай Калининскэ фронтдо ороhон юм. Тиихэдэ Иннокентий Фёдорович Ивановска сэрэгэй политическэ училищи дүүргээд, ротын политругай тушаалтай ябаа. Уданшьегүй полит-хүдэлмэрилэгшэдэй курс дүүргээд, тусгаар сапёрно батальондо командирай орлогшоор томилогдожо, сэрэгшэдэй дунда партийно-политическэ хүдэлмэри эрхилдэг болоhон юм. Тиихэдэ саперно рото бүхэн дайшалхы бригаданuудта хубаагдан үгтэдэг байгаа. Юуб гэхэдэ, саперно ротынхид бригадынгаа добтолон орохо замые нээхэ зорилготой бэлэй. Дайсанай табиhан минэ усадхаха, хадхуууртай түмэр хаалтануудые үгы хэхэ, гол мүрэнүүдые гаталан гараха болоходонь, шухала түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ гэхэ мэтэ хэрэг олон байгаа hааб даа.

Оройдоол хорин гурбан наhатай офицер, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, сэрэгшэдтэйгээ суг хаанашье ябалсадаг бэлэй. Эрэлхэг зоригтой хүн байхаhаа гадна, шадамар хүмүүжүүлэгшэ болоhоноо баталаа. Дайнай хүшэр хүндэ харгы замаар Днепр, Десна, Одер гэхэ зэргын суута мүрэнүүдые гаталалсаhан намтартай.

1943 — 1944 онуудта, мүн 1945 оной майн юhэн хүрэтэр дайнай гал дүлэн соогуур ябажа гараhан гайхалтай хуби заяатай хүн байба. Иннокентий Плюснин Польшо, Германи, Чехословаки, Венгриин дэбисхэр дээгүүр дабшажа, сэрэгшын нангин уялга дүүргэhэн габьяатайл. Дайнай hүүлдэ, Берлиндэ алба хэжэ байха үедөө, залуухан медицинскэ сестра Екатерина Григорьевнатай хуби заяагаа ниилүүлжэ, гэр бүлэ болоhон юм. Тиигэжэ Германида байhан сэрэгэй командованиhаа зүбшөөл абажа, түрэ найраа хэhэн байха.

— Түрүүшымнай басаган тэндэ, Берлиндэ, түрэhэн юм, — гэжэ Иннокентий Федорович мүнөө хөөрэнэ.

— Дайнай гал дүлэн соогуур Днепр мүрэниие гаталалсаhанайнгаа түлөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 2-дохи шатын ордендо хүртөө hэм. «Сапер нэгэл алдуу хэдэг юм» гэлсэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэhээл амидыябахын тула нэгэшье алдуу хэжэ болохогүй гэhэн сэсэ мэргэн үгэ бии. Одер мүрэниие гаталхадаа харуулhан габьяагайнгаа түлөө Улаан Одоной орденоор шагнагдаа hэм, — гэжэ тэрэ дарууга хөөрэнэ.

Гурбадахи шагналынь — баhал Улаан Одоной орден. Мүн арбаад медаль тэрэнэй үбсүүн дээрэ ялардаг.

Табяад онуудай үеэр Алас-Дурнын хизаарта, аяар холын Курильска аралнууд дээрэ сэрэгэй алба хэhэн байна. Партбюрогой секретаряар ябаhан юм. Тиихэдээшье партийно-политическэ хүдэлмэри эрхилдэг hэн.

Иннокентий Федорович армида партийно-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ хэжэ ябаhан тула амгалан тайбан ажалдашье шэлжэн орохо доо. ПОШ фабрикын, удаань нарии сэмбын комбинадай партбюрогой гэшүүнээр hунгагдаhан, уласхоорондын байдалаар политинформатораар хэдэн жэл соо хүдэлhэн юм. «Знание» бүлгэмэй правлениин даабаряар Октябрьска район соогоо, комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри хододоо үнгэргэлсэдэг бэлэй.

Иимэл баатарлиг намтартай хүн манай дунда ажаhуунал. Тэрэнэй энэ наhанай эсэшэ сусашагүй эрмэлзэл эдир үетэндэ үльгэр жэшээ болохонь дамжаггүй!

М. ДУГАРОВ.

СУЛТАН РАХМАНОВАЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

Хүндэ атлетикээр олимпийскэ чемпион Султан Рахманов тэрээндэ ехэ амжалта асарhан Москвагай наадануудай hүүлээр эгээл түрүүлэн декабрь hарада Испанида үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадаа. Дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө түрүүшынхиэ үнгэргэгдэhэн энэ мүрысөөндэ Олимпиада-80-да илагшад, бэлигтэй бэрхэ бусад спорсменүүд хабаадаба.

—Олимпиин наадануудай hүүлээр тиимэшье ехэ сагай үнгэрөөгүй байhан дээрэhээ Мадридта үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха гэжэ хүлеэхэнь хүшэр хүндэ hэн, — гээд Рахманов хөөрэнэ. — Ушарынь гэхэдэ, бишье, бусадшье олимпиецүүд амаржа үрдеэгүй байгаа. Олимпиадаhаа гэртээ, Днепропетровск бусажа ерэхэдээ, оройдоол долоон хоног соо амараа hэм. Удаань дахинаа hорилго, бэлэдхэлээ хэбэб. Олимпиадын hүүлээр удаан саг соо амараагүйшье hаа, тиимэ эршэмтэйгээр hорилго хэhэнэй үлүү гэжэ минии тренер—урдын мэдээжэ штангист Эдуард Бровко тоолодог. 1981 онhоо хойшо дүрбэн жэлэй туршада яhала тодорхой түсэбүүдые табинхайб. Угзаран үргэхэдөө 202,5—205 килограмм абаха, түлхин үргэхэдөө, багсаамжалхада, 250 килограмм харуулха хүсэлэнтэйб. Тиигэжэ Василий Алексеевэй мүнөөнэй дэлхэйн рекордые—445 килограмм — үлүүлхэ hанаатайб. СССР-эй чемпионадай май hарада Новосибирскдэ болоходонь, иимэ үрэ дүн туйлахые оролдохоб. Хэрбээ шадаагүй hаа, сентябрьда Франциин Лилль хотодо болохо дэлхэйн ба Европын түрүү hүүри эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёрдохи hэдэлгээ хэхэ байнаб.

Мүнөө Султан Рахманов эгээл хүндэ шэгнүүртэнэй дунда угзаран үргэлгөөр дэлхэйн рекорд тогтоонхой—200,5 килограмм. Москвагай Олимпиадада тэрэ дүн хамта 440 килограммай штанга үргөө (Василий Алексеев Монреальда болоhон Олимпиин наадануудта иимэ үрэ дүнтэйгөөр илажа гараа hэн). Мүнөө Алексеевэй ехэ амжалтануyд Рахмановта хүртэшэгүй бэшэ болонхой. Гэбэшье Олимпиада-80-да урагшагүйдэhэн 39-тэй Алексеев ехэ спортhоо буугаагүй, СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ бэлдэжэ байна гэжэ чемпион тэмдэглэнэ.

Юрэдөөл, Алексеев өөрынгөө жэшээгээр Рахмановай спортын намтарта шухала үүргэ дүүргэhэн байгаа.

—1971 ондо хүндэ атлетикээр бүхэсоюзна мүрысөөн Днепропетровскдо болоо hэн, —гэжэ мүнөөнэй чемпион хөөрэнэ. — Тиихэдэ спортдо түрүүшын алхам хэжэ ябаhан би Василий Алексеевэй мүрысэхыень түрүүшынхиэ хараа hэм. Айхабтар хүндэ штанга, хараха маягта, хүнгэхэнөөр үргэхыень харахадаа, хүндэ атлет болохые шиидээ бэлэйб. Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэнэй туйлаhан үрэ дүнгүүдтэ дүтэлхымни тула арбаад жэл хэрэгтэй байшоо.

Тэрэ спортын элдэб зүйлнүүдые эрхилдэг. Рахманов урдынхидал мэтэ баскетбол, волейбол наадаха, тамарха дуратай. Сэдьхэлээ ханашагүйгөөр теннис наададаг, гэбэшье hүүлэй үедэ регби наадаха дуратай болонхой. Чемпионой тоолодогой ёhоор, спортын энэ зүйл хүн бүхэндэ хүсэл зориг нэмээдэг, шамбай сулхэ, бушуу түргэн болгодог байна.

Султан Рахманов үхибүүдээ спортдо дуратайгаар хүмүүжүүлнэ. 12-той Таня басагыниинь хэдэн жэл соо тамаралгаар hонирходог, хүүгэдэй мүрысөөнүүдтэ амжалтатайгаар хабаададаг юм. Мүнөө тэрэ каратэ барилдаанай секцидэ абьяастайгаар ябадаг болонхой. 7-той хүбүүн Таирынь энэ жэлдэ спортивна шэнжэтэй hургуулида hурахаяа ороhон байна. Түрүүшын үедэ тэрэ гимнастика эрхилхэ. Зүгөөр саашадаа хүндэ атлетикэдэ ябадаг болохо ёhотой гэжэ эсэгэнь тоолоно.

Юрий ХРОМОВ. (АПН).

СЭНХИР ЭКРАН

Москва. 8.55 — Да... гын программа. 9.00—... мя». 9.40 — Үглөөнэй ... тика. 10.05—«Эдир... уран бүтээл». 10.35—... дя уходи» — уран hай... фильм. 12.15 — Да... гын программа. 15.50 ... ной телевизионно ст... дай баримтата филь... программа. 16.40 ... РСФСР-эй арадуудай ... VII Спартакиада. Ш... hолжоролго.

Улаан-Үдэ. 17.20 — ... яан» — хүдөөгэй а... та зорюулагдаhан ... га. 18.00 — Ки... 18.20—«Байгал» про... (буряадаар).

Москва. 18.50—... ловой үгэнүүдтэ зохё... дуунуудые Т. Кал... дуулаха. 19.00 — ... табан жэл ба ... Первоуральска Нов... заводой дүй ... КПСС-эй XXVI съезд... легат, КПСС-эй Сверд... обкомой нэгэдэхи се... Б. Н. Ельцин дам... хабаадаха. 19.30— ... бүридэнь наран». 1... «Мүнөөдэр — түби ... дэ» 20.00 — Фигур... жоролгоор дэлхэйн ... нат. США-hаа ... 22.00 — «Время». ... «Нүхэдэй шэг шарай»... —«Мүнөөдэр — т... хэйдэ». 23.35 — ... уласхоорондын тур... нал. Болгарhаа ...

ХОЁРДОХИ ПРОГР...

Москва. 17.20— ... шуулай адресууд». ... «Эрдэм наукын hон...

Улаан-Үдэ. 18.50 — ... бүүдтэ. Мультфиль... программа. 19.20—«... зарта» баатаршалга ... hан Мария» — ба... фильм. 20.20 —Д... ров. «Түрын болзор... Намсараевай нэрэм... ряадай түрэнэй акад... театрай зүжэг.

СҮҮДЭЙ ЗАЛҺАА

АРХИДАЛГАТАЙ ХАТУУГААР ТЭМСЭХЭ

Архидалга хадаа хуушан сагай ёhотойл үлэгдэл гээшэ. Тэрээнтэй бидэ, юристнүүд, үдэр бүри ушарнабди. Гэмтэ ябадал гаргагшадай олонхинь архиин hогтуугаар аашалhан байдаг шуу. Саг үргэлжэ архи уужа байхадаа, хүн түхэлөө алдажа, элдэб гэмтэ ябадалнуудые тэдэнэр гаргана гээшэ. Арадай сүүдтэ ороhон хэрэгүүдтэй танилсахадаа, архида ороhон хүнүүдэй хуби заяае шиидхэхэдээ, нигэжэл эрхэ бэшэ шэбшэхэш.

Эндэ hая сүүдэй заседани дээрэ харагдаhан нэгэ гэмтэ хэрэг тухай хөөрэхэдэ болохо ха. Аргагүй ехэ аюултай ябадал гаргаhан Г. гэжэ хүнэй хуби заяан тиимэшье хүнгэн байгаагүй. Үдэшын hургуули заочноор дүүргээ, hүүлдэнь институтда hураа. «Нүхэдтэеэ» ходол энэ тэрэ шалтагаан олоод, архи уудаг ушарынь hүүлэй hүүлдэ аргагүй хүндэ үбшэн боложо эрьеэ бшуу. Гэр бүлээ харалсаха уялгаяа мартажа, хүн түхэлөөшье алдаа. Нэгэ заримандаа hара, мүн hара үнүүтэй бэеэ баряад архи уунгүй ябахадаа, ажалша бэрхэ, энхэргэн эсэгэ болодог hэн. Теэд уужа эхилнэхэдээ, бэеэ барижа шададаггүй байгаа. Саг жэлэй ошохо бүри еөнтэгшэ, шашаг болобо. Хара «уnандаа» садахаяа, салингайнгаа хүрэхэеэ болиходонь, дрожжо, саахар, уhа худхаад, эhээгээд, брага хэжэ hураа.

Нигээд байхадань «нүхэдэшье» олдоо hэн бээзэ. Нэгэтэ hогтуугаар тэдэ тоосолдоод, Г. гэжэ хүн тэдэнэйнгээ нэгыень хутагаар хадхажархёо. Хирургнуудай мэргэжэл шадабариин ашаар тэрэнь амиды мэндэ үлөө. Сүүдэй шиидхэбэреэр Г. хэдэн жэлээр эрхэ сүлөөгөө хаhагдаа.

Иимэ ушарнууд али олон дайралдадаг. Тиимэhээ тэдэ архида ороhон зон энэ статья уншахадаа, ухаа абаха, бодолгото болохо бэшэ гү гэжэ hанагдана.

В. БОЛОТОВ,
Хяагтын районой арадай судья.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Гектар бүхэнэй аша үрэ, үрэжэл дээшэлүүлхэ» — түрүү бэшэг. «Хамаг хүсэеэ—арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ зорюулха» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Уншалга болоно, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, элидхэлнүүд хэгдэнэ» — КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые республикын районуудта шудалалгын ябажа байhан тухай хөөрэhэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Ажал хэрэгээ шадажа эрхилбэл, амжалта туйлахаш» — «Жилгражданстрой» трестын парткомой гэшүүн Л. Кузнецовагай статья. «Түрэл орон доторнай» — ТАСС-ай мэдээсэлнүүдhээ. «Соведүүдэй хүдэлмэри». «Хамтын хэрэгтэ оруулагдаhан хубита» — Л. Анциферовай статья. «Правда Бурятии» газетэдэ харюусана».

Гурбадахи хуудаhанда. «Хүн түрэлтэнэй ухаан сэдьхэлээ хандаhан уряа» — амгалан байдал мандуулха зорилгоор Советскэ Союзай гаргаhан шэнэ үүсхэлнүүд тухай АПН-эй материал. «Уласхоорондын шэнжэлэл». «Бумбэрсэг дэлхэйн hонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Элүүр энхын аша туhада» — Улаан-Үдэдэ нээгдэhэн шэнэ поликлиникэ тухай фоторепортаж. «Искусствын hонин» — суглуулбари. «Номой шэнжэлэл ба шүүмжэлэл». «Дайнай аюулда дайрагдаhан бага наhан» — Л. Хундановай статья. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура саhан орохо. Баруун-хойноhоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгээр hалхилха. Үдэртөө агаарай байдал 2 градус дулаанhаа 3 градус хүйтэн хүрэтэр хубилжа байха. Зарим районуудта 8 градус хүрэтэр хүйтэрхэ хараатай.

Республикымнай ниислэл хотодо мүнөөдэр шииг нойтон орохогүй. Баруун-хойноhоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгээр hалхилха. Үдэртөө 0 градусhаа 2 градус хүрэтэр хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36. 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатерия—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04412 Заказ № 58. Индекс ...